

Nakladnik
ALFA d.d., Zagreb
Nova Ves 23a

Za nakladnika
Miro Petric

Glavni urednik
Božidar Petrač

Likovna urednica
Biljana Knebl

Likovno i grafičko oblikovanje
Irena Jurković

Lektorica - korektorica
Kristina Jurić

Grafička priprema
Studio za grafički dizajn ALFA

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 821.163.42-93-32

PROSENJAK, Božidar
Sijač sreće / Božidar Prosenjak ;
<ilustrirala Katarina Halužan>. - Zagreb :
Alfa, 2003. - (Knjiga za mladež)

ISBN 953-168-418-9

430606068

Tisak
Zrinski d.d., Čakovec

Naklada
2000 primjeraka

SIJAČ SREĆE

copyright Božidar Prosenjak i Alfa

"jedna kopiraj sijač
može zaprijeti
toš zimski mesec!"
Dragim prijateljima
iz OS "Fran
Krosto Frankopan"
za uspomeni na
književni susret
19. travnja 2005. u Kriku.
Kao Božidar
Prosenjak

Božidar Prosenjak

SIJAČ SREĆE

5. izdanje

Zagreb
2005.

Ilustracije: Katarina Halužan

Djevojčica i pjesma

U školi se spremala priredba. Vladala je velika užurbanost. Učenici i učenice u šarenim su kostimima trčali posvuda. Uzbuđenje je iz trena u tren raslo. Publika je već žamorila pred ulazom.

Iza zastora, na pozornici, odvijale su se posljednje probe.

- Hoćeš li moći? - pogledala je učiteljica Danicu.

- Nemoj mi se sada rasplakati.

- Samo male bebe plaču - rekla je odlučno djevojčica, a obrazi su joj zadrhtali. Ručicom je sklanjala nestašni čuperak koji joj je stalno padao na oči. Usput je u sebi ponavljala stih po stih.

- Hm - učiteljica je zavrtjela glavom i šapnula voditeljici zbora: - Nisam joj smjela dopustiti da izabere baš pjesmicu o majci, ali ona hoće pa hoće samo tu i nijednu drugu.

- Što nedostaje pjesmi?

- Pjesmi ništa, ali Danici nedostaje mama. Njezini roditelji rade u Njemačkoj pa je čuva baka.

- Sve će biti dobro - uzvratila je voditeljica zbora. - Mala izgleda hrabra.

- To me i brine, jer ona to nije.

Oko pozornice već se tiskalo mnoštvo svirača s harmonikama, gitarama, flautama... Vrata dvorane bila su širom otvorena i publika je ulazila.

Dvije djevojčice su odškrinule zastor i znatizeljno zirkale s pozornice.

- Eno ga, moj tata! - ciknula je prva.

- Došla je moja mama! - druga je veselo pljesnula ručicama. - Znaš, poslije priredbe idem s mamom i tatom na kolače i sladoled.

Obje su prijateljice pogledom ošinule blijedu djevojčicu koja je prisluškiivala njihov razgovor.

Bila je to Danica kojoj je odjekivalo u ušima: "Eno ga, moj tata!... Došla je moja mama!"

Kad bi sada došla njezina mama, ona bi... To bi sigurno bilo nešto najljepše na svijetu. Da je, na primjer, gledaju njezini mama i tata kako recitira u svom plavom kompletu... Da vide njezinu uškrobljenu čipku oko vrata i rukava... Ne treba ona nikakav sladoled, samo da stigne njezina majka! Eh, kad bi i Danica mogla tako podviknuti: "Eno ga tamo, moj tata!"

I dijete je počelo viriti kroz rupicu u zastoru u nadi da će ih vidjeti.

Znala je da su daleko i da ne mogu doći. Pa zato su joj poslali komplet, ali... Možda se ipak dogodi neko čudo... I sunce se pojavi kad je jutro! Tko zna je li sada takvo jutro? Možda se u posljednji trenutak ipak pojavi mama i obasja Danicu svojim osmijehom... Mama bi odmah primijetila, ona bi začas sredila to s kosom i ne bi je više živcirao čupe-rak koji drhtava bakina ruka nije dobro učvrstila. Mama bi to učinila bolje, bila je sigurna.

A možda ju je mama htjela iznenaditi!

Srce joj je odmah počelo snažnije lupati. Posve je zaboravila na pjesmicu. Njezine oči kružile su dvoranom kao dva ptića u potrazi za gnijezdom. Pogled joj je letio s lica na lice, ali se nigdje nije zaustavio.

- Idemo, Danice! - učiteljica ju je zagrlila i poljubila u obraz. - Moraš se, zlato, pripremiti. Sad će svirati, a onda na pozornicu izlaziš ti.

Djetence se poslušno povuklo u stranu. Šumilo joj je u ušima. Kad je odjeknula himna, znala je da je to domovina - lijepa, dobra, velika kao cijela njezina škola, još i veća... A ipak, u njoj nije bilo njezinih roditelja.

Ona nije znala da pjesma nema granica jer je iz srca, a srca su bezgranična kao ljubav!... Tko bi joj to rekao?... Baka?... Ona je stara i samo kuha.

"Hej, malecka! Nema tako visoka zida koji bi ogradio i zaustavio pjesmu. Pjesma leti i čuje se sve do Frankfurta! Tvoja te mama ondje sluša. Tko sluša srcem, čuje i preko granica!", da sam mogao, ja bih joj rekao.

Međutim, njezina glavica puno toga još nije mogla shvatiti. Ja sam tada bio u publici i nisam niti slutio što se zbiva u duši jedne male Danice, kakvi se oblaci gomilaju u njoj.

Ugledao sam, iznenada, na velikoj pozornici sitnu djevojčicu. Nesigurno se zagledala u prve redove, odakle su je promatrala stroga lica. Podigla je oči i pokušala se nasmiješiti. Njezin je napor bio uzaludan. Znala je da u dvorani nema nikoga tko bi joj držao palčeve poput mame, strepio za nju i s njom bez daha ponavljao u sebi riječ po riječ, a poslije priredbe je zagrlio, onako svojski, dokraja, kako tata grli.

U očima su joj nabubrile suze. Započinjala je nekoliko puta, ali uvijek samo do riječi "mama"... Tu bi zapela. Uzalud se borila u sebi, uzalud se naprezala da bude hrabra. Uzalud je učiteljica šaptala, Danica je nije čula. Teški su oblaci u maloj, sirotjoj duši zakrilili pjesmicu i ona je nestala.

Učiteljica je napokon istrčala na pozornicu i podigla u naručje dijete koje je još kroz suze vikalo:

- Mama... Mama!

Cijepljenje

- Cijeli razred ide na cijepljenje! - rekao je učitelj ušavši u učionicu. Strogo nas je pogledao i dodao: - Pazite, odmah se kreće! Svi neka ostave stvari ispod klupa i stanu u red tamo kod vrata.

Protrnuo sam i pogledao lijevo i desno kamo da pobjegnem. Prozori su bili zatvoreni, a pred vratima je stajao učitelj i brojio glave. Obuzeo me silan strah, napose kad se razredom pronio glas:

- Gotovo je, sad smo nastradali!

Liječnici su bili u gimnastičkoj dvorani. Čekali smo pred vratima, blijedi kao osuđenici na smrt.

- Što je, junaci? - šalio se nastavnik fizike, onaj pred kojim strepe stariji razredi.

- Držite red! - viknuo je naš učitelj. - Svatko neka oslobodi lijevu ruku iznad lakta sve do ramena. Zavrnite rukave!

Koljena su mi popustila, postala su odjednom klimava, a ruka-osuđenica već me unaprijed pekla.

U dvorani se tiskala gomila djece svih uzrasta. U glavi mi je brujalo od njihova žamora. Na sredini, kod stola, dva čovjeka u bijelim kutama već su štrcali iglama u vis i grijala ih na plamenicima. U zraku se osjećao miris joda, a pokraj koša za smeće

ležali su komadi vate s krvavim tragovima. Trnuli su mi zubi. Okretao sam se kao svrabljiv.

- Sigurno užasno boli jer je i najveći dječak pustio suzu. Svi su ga vidjeli! - čuo sam šapat.

U meni je nestao i posljednji ostatak hrabrosti. Ne prestano sam pipao ruku, tu svoju siroticu, ne znajući kako bih je zaštitio. Počeo sam umišljati da sam neki veliki ratnik u boju i da vitlam mačem. Konji oko mene njište, bojne trublje sviraju, ori se ratni poklič... Stiskam obje šake i zube, i u sebi grmim: "Igle ne budu, igle ljube!... Maknite se, sad ću tamo preko reda!... Hoću naprijed!... Tko to ne da?... Nek mi vade i krv ako trebaju, neka rade!... Evo im i lijeva i desna pa neka biraju!... U stranu!... Prolazi veliki, strašni ratnik! Hej, nosite odavde svoje čupave glave!"

Četvrt je sata trajala bitka, a onda je do mog uha doprla vijest:

- Bodu pod kožu!

Glava mi se objesila na prsa. "Pod kožu? Pa to je onda nešto sasvim drugo!"

- Što si tako blijed? - upitao me u prolasku Dario iz četvrtog razreda.

Bio sam bijesan na njega. "Ja blijed? Je li on lud? Ja se ne bojim nikoga!" Brada mi se zatresla, srce mi zaglavilo u grudima, smrznuo sam se i vruće mi je bilo istodobno. Čekala me igla, duga, oštra i metalna, a igla je okrutna. I onda se još nađe takav kao on da pita zašto sam blijed.

Našao sam se na čelu reda. Sklopio sam oči kao osuđenik na smrt. Na glavi mi se podizala kosa. Njihao sam se od straha. Prošla je čitava vječnost. "Hoće li smak svijeta?" Unaprijed me boljelo sve, od tjemena do tabana.

- Gotovo je - rekao je čovjek u bijelom.
- Samo to? - gledao sam ga i čudio se. Obrisao sam krišom suzu. Nije bilo strašno, kao ugriz komarca.

Dok sam prolazio hodnikom pokraj učenika koji su još čekali u beskrajnom redu, digao sam nos u zrak. Nisam gledao nikoga, samo sam važno stiskao svoju vatu.

- Boli li? Peče li? - pitali su drhtureći dječaci i djevojčice.

- Sitnica! - mahnuo sam rukom. Činilo se da sam za glavu viši od svakoga. Pustio sam da mi kap krvi klizne niz nadlakticu i hrabro se zaustavljao ispred svakog pitajući: - Koliko je na tvojem satu?

- Krv ti ide, briši, briši! - zijevali su od straha i dečki za glavu viši.

- Nije važno! - produžio sam kao da se cijepim svakoga dana. No, bilo mi je važno. Osobito mi je bilo drago kad sam čuo kako djevojčice šapuću:

- Baš je hrabar ovaj mali!

Bicikl

U dvorištu starog Franje održavala se dražba. Još od ranoga jutra specijalka za prodaju bila je izložena pred njegovim bunarom. Na suncu su se raspletale njezine boje. Mrežice su padale preko kotača i meni se činilo kao da su u njima plivale zlatne ribice. Ljeskala su se žuta stakalca na pedalama. Nije to bio bicikl, bio je to svemirski brod. Drugi dječaci i ja milovali smo pogledom prednje i zadnje kočnice, svjetiljku sa žaruljom... Srce mi je tuklo. Naravno, želio sam taj bicikl, ali još više sviđala mi se Ljiljana. Gušio sam se od sreće i na samu pomisao da bi se ona mogla voziti sa mnom. Zato sam morao imati specijalku, odmah, i to sam svom ocu dao na znanje i ravnanje, oči u oči, izravno, jer nisam volio okolišanja.

- Jok! - odrezao je suho otac. I on je volio kratkoću i jasnoću.

- To... to... to je nepravda! - zapjenio sam se i zarumenio.

- Nepravda? Kakva nepravda?

- Prvo i prvo, samo odrasli imaju pravo licitirati, a drugo i drugo, ja imam svoj novac koji sam sâm uštedio!

- Koliko imaš? - upitao je otac.

- Dvije tisuće i tristo, a početna je cijena tisuću i pet stotina.

- Ako je tako, onda...?! - pogledao me nekako drukčije, od glave do pete. Uzalud se namrštio, srce mi je već reklo da je pristao.

Točno u podne, u Franjinu se dvorištu sakupilo pola ulice. Čuo se glas koji je nadjačavao ostale:

- Tko da više? To je bicikl! Nema još jednog takvog u cijelom gradu!

- Tisuću i šesto!

- Tisuću sedamsto!

- Dvije tisuće!

Počelo je nadmetanje. Srce mi se razjurilo po grudima. Zatvorio sam oči i gnječio u šaci vlažne novčanice.

- Dvije tisuće i sto!

- ... i dvjesto!!!

Čekao sam da otac progovori. Još sam imao šanse, do dvije tisuće i tristo, samo do dvije tisuće i tristo. Molio sam ga u duši da zine, da se ubaci, da spasi...

- Prvi, drugi i prvi put! - čuo se glas. - Nije još prodano.

Otac je i dalje šutio kao zaliven, a onda je sve krenulo nizbrdo.

- Tri tisuće!

- ... i sto!

- ... i dvjesto!

Srušio se svijet. Okrenuo sam se, skrhan. Kostiju su mi klecnule. Nisam više razabirao glasove, ni tko... ni što govore! Da, na trenutak sam pomislio da je bicikl zaista moj, a onda se dogodilo to: "Tri

tisuće... i tristo!" i ništa i gotovo. Nada mnom se nebo sklopilo. Bio bih kriknuo do sunca da me nije bilo stid. Suza mi je briznula na prsa, objesio sam glavu i krenuo. Ali zaustavio me čvrst stisak na ramenu:

- Hej, kamo si pošao? Ne misliš valjda da ću ja sad voziti kući taj bicikl?

U djeliću sekunde sve sam shvatio. Moj je tata kupio specijalku. Koliko mi je novaca nedostajalo, on je dodao. Zagrlio sam ga.

Kući smo se vraćali polako, jedan uz drugoga. Ne, nisam odjurio, gurao sam bicikl uz njega, idući s noge na nogu, jer moj je otac šepao. Ozlijedio je stopalo na radu u rudniku. Gledao sam ga. Njegovo ozbiljno lice sakrivalo je sve što je osjećao. Zato sam uvijek mislio da mojem ocu uopće nije stalo do mene. Nismo više ni riječi prozborili, ali bio sam sretan kao da sam se ponovno rodio. Više od bicikla bilo mi je važno da me moj tata voli.

Prozori bez zavjesa

Alan je nekoliko mjeseci uvjeravao svoju majku da će na kraju školske godine sve biti u redu. Molio ju je da ništa ne govori ocu, koji je znao reagirati burno nad njegovim slabim ocjenama. Bio je uvjeren da će sve propušteno brzo nadoknaditi.

Ali vrijeme kao da ga je prevarilo. Svakoga dana je imao neke dužnosti. Jednom bi pravio raspored igrača za nogometnu momčad, drugi put bi bez daha trčao na trening ili u videoigraonicu. Cijelo je društvo bilo zadivljeno kad su ga vidjeli kako spretno rukuje igraćim kartama. Znao je i mnoge trikove, poput mađioničara. Još od jutra utrčavao bi u kupaonicu i dotjerivao se pred ogledalom sve do polaska u školu. Činio je sve što je mogao da se sviđa djevojčicama i one su ga rado pozivale na svoje rođendane. Nastojao je posvuda pokazati da je moderan, duhovit i zabavan. Žudio je da bude glavni i da mu se dive.

Ali baš tada s njegovim je ocjenama sve krenulo nizbrdo. Doduše, bio je on bistar momak i u zadnji je čas zgrabio knjigu. Videći tu naglu promjenu na bolje i kako je počeo zdušno učiti, profesori su mu pokušali pomoći. Zažmirili bi na jedno oko i Alan

je popravljao ocjenu za ocjenom. Činilo se da će ispraviti sve do posljednje jedinice.

No, profesor matematike nije bio popustljiv. Rekao je Alanu:

- Cijele godine nisi učio, a sad, dva tjedna prije kraja polugodišta, odjednom bi htio pozitivnu ocjenu! E vidiš, matematika se tako ne uči. Kod mene to tako ne može!

Tako je Alan dobio jedinicu na polugodištu.

Osjećao se užasno. Možda još više od neuspjeha, boljelo ga u srcu što je prevario svoju majku. A što će mu otac reći, bilo je bolje da ni ne razmišlja.

Nije se usudio vratiti kući. Iz škole je otišao najboljem prijatelju. Zavukao se u njegov podrum i tamo ostao dvije noći i dva dana.

Trećega dana Alan je odlučio svojim roditeljima napisati pismo:

Dragi moji mama i tata!

Vi ste uvijek bili dobri prema meni. Pružali ste mi najviše što ste mogli. A zauzvrat ja sam na polugodištu dobio jedinicu. Ne mogu se od srama više pojaviti pred vama i ne mogu se više zvati vašim sinom.

Želio bih sve popraviti, ali ne znam smijem li doći doma.

Zato vas molim, ako mi možete oprostiti, dajte mi jedan znak. Neka mama sutra ujutro ukloni zavjese s prozora u mojoj sobi. Po tome ću znati da se mogu opet vratiti kući.

Voli vas vaš sin Alan

Sutradan svi prozori na velikoj dvokatnici Alanovih roditelja osvanuli su bez zavjesa.

Na putu u školu

Svakoga dana na putu u školu moramo proći uz Vladimirovu kuću. A mali Vlado sjedi visoko na balkonu, gricka svoje slaniće ili slatkiše i viče već izdaleka:

- Vida - gnjida!... Iva - gljiva!... Mica - kolica...!

I uvijek tako moramo slušati njegovo ruganje jer je on hrabar dok je na sigurnom. Ali, već nam je dozlogrdio. Svakim je danom sve bezobrazniji, a ne možeš mu ništa dok je visoko nad našim glavama.

Počeli smo razmišljati kako da ga namamimo da siđe. Saznali smo kakve sličice skuplja za svoj album. A bio je kao lud za njima. Skovali smo plan i samo čekali prvu priliku.

Jednoga jutra Mica podigne uvis cijeli snop sličica i reče umiljatim glasom:

- Hej, Vlado, vidi što sam našla!... A ja ovakve ne skupljam, meni uopće ne trebaju!... Ako hoćeš, dat ću ti ih sve za jednu vrećicu štapića! - predloži Vladimiru, dok smo se mi ostali pritajili iza njegove kuće.

Vlado razrogači oči. Za toliko sličica dao bi joj on i pet vrećica. Ali strah je ipak bio jači od njega.

- Ne mogu! - odgovori jer mu savjest nije bila čista i znao je da bi od nas mogao lako nastradati.

Ali ipak upita za svaki slučaj: - Čuj, Mico, jesi li sama?

- Pa nisi slijep, valjda vidiš da nema nikoga!

- Nisam siguran! - kolebao se Vladimir.

- Onda ništa!... Dat ću sličice nekome drugome!

... - reče Mica ravnodušno i odglumi kao da će poći.

- Čekaj, da ih vidim! - lakomi Vladimir požuri s prozora u kuću pa sav bez daha izleti na ulicu. Imao je što vidjeti. Okružili smo ga sa svih strana, a svi smo bili za glavu viši od njega.

- Kome si se ti rugao? - upitali smo ga.

Vladimir je počeo kolutati očima, tresti se i drhtati kao travka na vjetru. Htio je nešto izgovoriti, ali nije uspio. Samo je mucao:

- Ne, ne, ne, neću više nikada!

Pobojali smo se da će mu srce zakazati. Zato smo bili velikodušni. Ipak, prije negoli smo ga pustili, za opomenu smo mu navukli uši i zapriječili:

- Samo pokušaj još jednom pa ćemo te prebiti kao mačku!... A sad, briši kući!!!

Brat i sestra

Dok su se roditelji još vrtjeli oko stola s gostima, mala se seka rasplakala kao sedam tužnih godina. Mama se ljutito okrenula.

- A što opet cmizdriš, zaboga?

- Oteo mi je moju micu-macu! - kričala je djevojčica.

- Tko?

- On! - uprla je prstićem u svojeg starijeg bracu.

- Pa gdje mu je onda? - snebivala se mama. - Tvoj brat nema ništa u rukama.

- Ima, i sada je davi! - još se jače derala seka.

- A otkud tebi mica-maca? - planula je mama.

- Ja sam si je zamislila!

Mašta

- Zamisli da si stablo, da stojiš na jednoj nozi i da ti prilazi čovjek sa sjekirom. Kako bi se obranio? - upita jedan dječak drugoga.

Ovaj se povuče korak unazad, smrači, snuždi i ni da zucne.

- Što, ne znaš?... Pa to je bar lako! Zamislio bi da nisi stablo, nego ptica, i odletio bi!

Čvrge

Tata je bio ljut kao ris. Boris se vratio s ulice tek u deset navečer.

- Zašto nisi došao kući ranije? - prasnuo je tata.

- Jer su vani bili svi dečki i curice!

- Tko je sve bio, da čujem? - zaustavio se otac nad njim s čvrgom 'na gotovs'.

- Franjo!... - počeo je nabrajati dječak.

- Ovo ti je za Franju! - opalio mu je otac čvrgu.

- Tko je još bio?

- Petra!

- Jedna čvrga za Petru! Tko još?

- Marko!

- I za Marka, a dalje?

- Ivana!

- I za nju jedna, tko još?

- Linda!

- Marš u kupaonicu prati zube! - dreknuo je tata, a Boris je pojurio smijuljeći se što zbog Linde nije bilo čvrge. Linda iz susjedne zgrade bila je, naime, tatina ljubimica.

Susjeda

Na putu iz dućana mamu zaustavi susjeda pa pođe s njom komad puta i raspali kao navijena:

- Grozna su ova današnja djeca! Gospodo, pogledajte samo dječake! To su prljavi divljaci! A ni djevojčice nisu ništa bolje. Ili su drske i ohole, ili cmizdravice. Vjerujte mi, zbog toga ja nemam djece.

Za to vrijeme braco i seka spaze mamu kako vuče stvari na putu do kuće pa joj polete ususret.

- Dobro jutro! - uljudno pozdrave susjedu. Braco hitro uzme košaru mami iz ruke i novine za tatu izvuče joj ispod mišice, a seka primi vreću s toplim kruhom i dva mlijeka pa pođu uz njih pješice. Mama ih pogleda šutke, a obrazi joj se zarumene od sreće i ponosa.

U devet u krevet

Spustila se večer. Obitelj se okupila oko televizora. Pokretne slike trepere na ekranu.

Djed se ugodno ispružio na fotelji, razgibava prste pa zadirkuje unučicu:

- Eh, da su meni tvoje godine, nitko ne bi bio sretniji od mene!

Baka se nalaktila o stol, iznad naočala pogledom cilja svoju miljenicu pa sjetno uzdiše:

- Zlato moje, da sam bar ja mala kao ti, što bi meni lijepo bilo!

U isto vrijeme mama zveckea šalicom za mlijeko, žličicom za med i plitkim tanjurićem pa, tobože tati, dovikuje iz kuhinje:

- Da smo mi bar sad maleni pa da nam se tako sve servira, što bismo znali uživati.

Djevojčica se pravi da ne čuje, ali uzalud. Njihove je riječi diraju u dno duše. Srce joj bije sve brže i odlučnije. Odjednom skoči i isključi televizor.

- Što ti je, zar si poludjela? - dreknu odrasli, svi u isti glas.

- Gotovo je! - poviče dijete. - Nema više cili-mili! Sva djeca u devet u krevet! Smjesta se izgubite!

Hladna juha

Tata je došao s posla kući i našao mamu svu u suzama. Srce mu se stegnulo. Bože, na što je sve pomislio! Je li tko umro? Je li njihova djevojčica nastradala u prometnoj nesreći? Je li neka strašna bolest u kući? Ima li ime ta nesreća koja je natjerala suze na lice njegove dobre žene?

- Što se dogodilo, zašto plačeš? - upita polako i oprezno, a glas mu zadrhti. Ničime ne otkri da je spreman čuti sve pa i ono najgore.

- Evo, pogledaj! - supruga mu pruži šareni ovitak.

- Što je to?

- Pa valjda vidiš. Bilježnica naše kćerkice.

- Bilježnica? - začudi se otac.

- Da, njezina zadaća!

- Ti plačeš zbog zadaće našega djeteta? - s olakšanjem uzdahne otac. - A ja sam mislio da se dogodilo nešto strašno!

- Pa što bi bilo strašnije od ovoga? - ljutito će majka, a obilne joj suze potekoše niz lice.

- Pa nije tako strašno. Ako je dobila jedinicu, popraviti će!

- Dobila je peticu! - reče tvrdo majka.

- A zašto ti, ženo, onda plačeš?

- Pogledaj sam!

Tata uzme bilježnicu, otvori je i ugleda dva uredno ispisana stupca riječi. U jednom stupcu djevojčica je nabrojila hladna, a u drugom topla jela koja se jedu u njihovu domu.

- Ja ništa ne razumijem! - prizna otac.

- Ne razumiješ, oče obitelji? Ovo je znak da previše radimo i da nam je dijete svakog dana prepušteno sebi. Naša djevojčica živi sama, bez topline!

- Po čemu to zaključuješ?

- Po tome što je napisala da juha u našoj kući spada u hladna jela!

Na satu gimnastike

U našoj školi na satu gimnastike bilo je uzbudljivo kao na nekom velikom stadionu. Očekivali smo blistavu završnicu. U gimnastičkoj smo se dvorani zagrijavali duže nego obično. Tog je jutra nastavnik obukao svoju novu trenirku. Parket se sjajio žut kao naranča, a između zidova odjekivao je glas:

- ... Tri-dva, tri-čet'ri... Stoj!

Taj su glas pratili složni pokreti naših tijela. Na kraju se začuo topot nogu. Trčali smo završni krug.

- Brže! - viknuo je nastavnik i dodao: - U vrstu, idemo! - i pritom je pljesnuo rukama.

Postali smo nestrpljivi. To nije bio tek običan školski sat.

- Topolovac! - okrenuo se nastavnik dječaku koji je sjedio na klupi uza zid.

- Izvolite! - skočio je Topolovac.

- Sad skokni u razred i javi da djevojčice mogu doći.

Kad su se u prvim redovima na tribini pojavile sve one šarene majice, mašne, repovi, kopče, rajfovi, sve one velike znatiželjne oči, nama dječacima srce je tuklo kao da je bilo prikopčano na visoki

napon. Naravno, pravili smo se kao da nas uopće ne zanima ta ženska publika, ali, ali... Iskreno rečeno, negdje u sebi, duboko unutra, svatko od nas je strepio da se tog jutra ne obruka. Naime, dugo će poslije čitavom školom brujati glasine tko je bio nalik klokanu, a tko je izazvao divljenje svojim skokom preko kozlića.

Svi mi dječaci vjerovali smo da bismo se lako i časno izvukli da nije bilo tog Marijana. Znali smo da trenira gimnastiku već godinama i da uz njega nitko od nas nema nikakvih izgleda. Marijan je bio kao stvoren za gimnastičara, a svaki njegov skok bio je odličan - čista petica.

Toga jutra Marijanu je bilo naročito važno da se istakne. Osjećao je da ga Vesna gleda i krišom je motrio kako šapće nešto važno na uho svojim prijateljicama. Brzo se spremio za svoj prvi skok. Nastao je muk. Pojurio je i bacio se brzo i sigurno preko sprave, skladan i lijep kao pantera. Sve su oči bile uperene u njega.

- Tako se to radi! - potapšao ga je nastavnik po ramenu i pozvao ga da još jednom pred svima ponovi svoj skok.

Za nas ostale dječake nije više bilo nade. Tko može nadmašiti Marijana? Oborili smo glave dok su djevojčice gledale samo u njega.

Videći nas pokunjene, Marijan se počeo praviti važan. Gurao se ispred svih, skakao i bez poziva nastavnika, napuhavao se i napinjao mišiće poput kakva bildera. Koristio se svakom prilikom da se nekome naruga.

Priznajem, nisam se osjećao ugodno dok je stajao uz mene. Svaki je moj pogrešan pokret glasno

ispravljao poput trenera. Ali najviše me zaboljelo kad je doviknuo nakon mojega skoka:

- Nemaš pojma! Tako skače i moja baba!... Gospodine nastavnice, da mu ja pokažem kako treba?

Bio sam uvrijeđen do neba, ali sam šutio i od muke grizao vlastite usnice. O, kako me pekla njegova uvreda pred svim tim djevojčicama! Najradije bih propao u zemlju od stida.

No iznenada se dogodilo nešto neočekivano. Marijan se odjednom ukipio i zacrvenio poput tulipana. Svi smo ostali zbunjeni tom naglom promjenom.

- Što je s tobom? - zabrinuo se i nastavnik.

- Ništa, što bi bilo? - izvlačio se Marijan. - Umrurio sam se, ne mogu više.

- Laže! - začuo se glas iza njega. - Može on, može, samo neće!

Marijan je problijedio, promrmljao neku ispriku pred nastavnikom i trčeći natraške izjurio iz dvorane.

- Hej, Marijane, kamo ćeš? "Kozlić" je na ovoj strani! - čuo se za njim podrugljiv smijeh.

- Što mu je odjednom? - raširio se znatiželjni šapat na sve strane.

- Ne može skakati, pukle su mu gaće! - dreknuo je onaj isti dječak toliko glasno da se čulo sve do gledališta. Među djevojčicama se odmah začuo hit. Bila je to strašna javna sramota za Marijana.

Nastavnik je teškom mukom stišao graju i smijeh. Napokon se naš školski sat ipak nastavio. Mi dječaci trudili smo se koliko god smo mogli da naš skok preko "kozlića" bude što ljepši i bolji. I u tome smo uspijevali. Čak je i nastavnik bio zadovo-

ljan. Činilo se kao da smo svi bili sretni što smo se riješili onoga gnjavatora, Marijana.

Pomislio sam tada na njega. Što li sad radi onako sam bez i jednog prijatelja? Je li žalostan? Čemu su služile sve one godine napornih treninga, sav znoj i sva njegova odricanja? Zašto se toliko trudio? Što je time želio postići? Je li htio da ga mi, njegovi prijatelji, primijetimo? A zašto je želio da ga primijetimo? Je li vjerovao da ćemo ga, ako bude najbolji, više voljeti? Na žalost, zaboravio je da onaj tko želi da ga njegovi prijatelji vole mora sam najprije naučiti voljeti svoje prijatelje.

Domraća zadraća

I.

Ja imram jednog bratića. Njegov trata i moja mrama su brat i sestra. Njegova kruća je u njegovom dvorištu, a moja kruća je u mom dvorištu. U njegovom dvorištu su njegove krokoške, a u mom dvorištu su moje krokoške. Da bi se prešlo iz dvorišta mojeg u dvorište njegovo, treba prijeći crestu.

Moj bratić vrlo rado krade kruške u mojem vroćnjaku, ali trata kaže da zapravo ne krade jer smo mi braća pa su prema tome kruške zajedničke, ali kad ja priđem njegovim orasima, on odmah prusti ogromnog, grrrdnog, crnog hrta, pa me trta i ja brišem iz njegova vroćnjaka. A moja mrta i moj trta kažu, što tražiš tamo kad imraš u našem vrtu vroćaka koliko ti srce hoće.

Moja mrama i moj trata traže da ja budem dobar i pristroman drečko prema svima, a to vrijedi i za bratića. Trakav je red. Što mene briga na primjer ako bratić radi krivo? On imra svoje roditelje pa neka oni o tome brinu. Tročka. Zato je trata još presavinuo svoj smeđi remen da bude siguran da sam ga dobro razumio.

Moj bratić dolazi svrakoga dana u naše dvorište da kraki i to je strašno uvredljivo za naše dvorište. Trta i mrta kažu, pa neće mu valjda zabraniti da kraki kad se to mora, ali u našem dvorištu? Naime, one glupe kroke sve odmah pokljurcaju pa tako ispada da krokoške jedu njegov krakač, a ja jedem krokoške, to jest, da ja jedem njegov krakač. Zato ja moram držati stražu i tjerati krokoške ili čistiti iza njega, dok se on smije k'o mutav iz svoga dvorišta.

Odro bih ja njemu krožu da ga zgrabim nasramo, ali on prilazi samo kad su trta i mrta doma pa se drsko ceri pravo meni u lirce, jer ja se hoću požderati, a moram biti pristrojan.

Na kraju vrlo dobro znam da ću zbog ovog grdno nadrapati, al' baš me briga jer učitelj je jučer rekao u školi da bratić danas mora pred razredom pročitati moju zadraću, a ne može reći r.

II.

Jednog dana pikulao sam se s dečkima na livadi, a baš su tada došli oni veliki Kolanovci, dvojica i još jedan s njima i uzeli moju najljepšu pikulu, pikulicu oceansku. Ja sam se bunio i dobio nogom pozadi na ono mjesto čiji naziv nije baš zgodno napisati u domaćoj zadaći. Ja sam pljusnuo najvećeg Kolanovca i to je lupilo kao da mu je puklo pa sam se uplašio da ću imati posla s policijom ako mu se možda oštetila botanička lubanja.

- Mi ćemo te ubiti, sad će ti biti konac! - kazali su Kolanovci, a ja sam gledao okolo zašto moji

dečki bježe kad je nas više? Ali oni su svi poletjeli po pomoć u selo i tako su jako hitali da se za pomoć nisu niti sjetili.

Ostao sam sâm. Na mene su navalila dvojica Kolanovaca i još jedan, onaj posebni, najveći koji je mahao batinom debelom kao bukva. Užasno sam bio uplašen i nisam se nadao da će mi doći pomoć od onoga s kojim se i sam mlatim i s kojim imam muku svakoga dana i koji ne može kazati ono jedno slovo. Taj je ostao. On se za mene tukao noktima i zubima, njemu je iz nosa teklo kao i meni, on je dobio bukvom po leđima kao i ja i on je sa mnom oteo tuđincima, toj lopovskoj bandi, moju oceansku pikulu i sad ja znam zašto moj tata kaže da smo nas dvojica svoji i da je lijepo kad je nešto zajedničko.

III.

Poslije onog događaja s Kolanovcima moj bratić i ja živjeli smo neko vrijeme u slozi i ljubavi, a to je za takva dva mangupa bilo prenaporno. Zato sam ja njemu jučer rekao neka "odgrize ribi rep", a on je odgovorio da ja imam dvije ženske čizme, što je glupost jer na muškim nogama čizme valjda ne mogu biti ženske. Onda sam ja njemu ispalio kao iz puške da on ima dvije "kukme" na glavi, a on je odbrusio da ja imam jednu. To je gotova uvreda jer neću valjda imati dvije kad je normalno da imaš samo jednu. Zatim je on odnekud iskopao da njegov traktor više izore za samo jedan sat nego moje krave za cijeli dan i još je slinio da njegov traktor meni više neće orati pa sam ja njemu odgovorio

neka drugi put, kad bude htio piti mlijeka, lijepo pomuze svoj traktor.

Kad je bratić vidio da mu to s traktorom nije upalilo, stao se busati u prsa kako on ima psa lovačkog, a ja ništa. Kao da ja nemam lovačku mačku koja uostalom od sutra više neće loviti njegove miševе, nego samo moje. A što se tiče psa, taj bježi u susjedno selo kad čuje poštarevu trubu za uglom kuće jer mu je poštar jednom, dok je još bio štene, prolio na njušku pola litre rakije i to je sad pas pijanica i gotovo.

Nakon što sam ga tako slistio, bratić se krišom zavukao u jedan kut mojega dvorišta i s nečasnom namjerom spustio hlače do koljena, a ja sam pojurio za njim s velikom koprivom u ruci. I dok je preda mnom trčao kao metak, još mi je dobacio da ga ne mogu uloviti jer imam ženske čizme na nogama.

Tako smo mi opet uspostavili normalne bratske odnose pa se junačimo svatko sa svoje strane plota.

Mnogi vrte glavom i baš kad misle da smo mi smrtni neprijatelji i da ćemo se zakrviti, mi se lijepo zagrlimo i onako znojavi i umorni od jurnjave zavučemo se duboko u veliku očevu bačvu, klopa-mo naše kruške i naše orahe i tu u polumraku gdje nas nitko ne čuje i ne vidi, pričamo o svojim snovima, nevjerojatnim pothvatima i svakojakim čudima. Za to nam vrijeme staklena pikula, pikulica oceanska, blista poput najljepšeg sunca.

Sedam jedinica

Matiji srce tuče u grudima kao da će poludjeti. Mama je bila u školi. U kući će nastati pakao. Najradije bi nestao sa svijeta.

- Zнала sam da je loše, ali tako loše!? - uzdahne mama.

- Koliko jedinica ima?- upita tata.

- Sedam! A preostala su još samo tri mjeseca do kraja školske godine.

Učiteljica kaže da će Matija pasti razred.

- U redu! - tata pogleda dječaka. - Dođi u moju radnu sobu. Vrijeme je za jedan muški razgovor. - Otac je sjeo za stol.

- Ne znam što mi je bilo. Ako hoćeš, možeš me istući! - pokušao se opravdati dječak.

Sinko, ne želim te istući, nego ti želim pomoći! - odgovori tata blago i pozove ga da mu sjedne u krilo. - Vidiš, Matija, ti si jednako moj sin kad mi donosiš kući jedinice ili petice. Ti ne moraš biti doktor, inženjer ili profesor da bih te ja volio. Ja ne tražim od tebe da ti završiš ovaj razred ako ne možeš. I mnogi ponavljači su poslije u životu postali veliki i plemeniti ljudi. Znaš što ja želim? Samo mi pokaži da si se trudio. Tako ću znati da i ti me-

ne voliš. To mi je dovoljno. Bori se i idi naprijed dokle te pamet nosi. Ali ako ne uspiješ, ja te uvijek ovdje čekam raširenih ruku. Nas dvojica ćemo i tada nešto lijepo zajedno stvoriti. Razumiješ?

Matija je stisnuo glavu ocu na prsa i tiho lijevao suze. A sljedećih tjedana učiteljica se nije mogla načuditi što se to dogodilo s njim. Za njega su uskoro počeli navijati svi učenici, pa čak i profesori. Bila je velika pobjeda za cijelu školu kad je Matija ispravio posljednju jedinicu i položio razred.

Lovci

Polako, bojažljivo, dječak otvori vrata grubo obojena zelenom bojom i uđe u veliku prostoriju koja je istodobno služila kao trgovina i gostionica. U nosnice mu dopre miris cigareta i piva. Gusti kolutovi dima stvorili su nad ljudskim glavama plavičastu maglicu.

Za spojenim stolovima sjedi skupina lovaca. Do nogu im polehla golema, riđa lovačka psina. Životinja zijevne, protrese uši pa nervozno iskesi zube na pridošlicu. Dječak se ukipi, a pogled mu padne na krvavu divljač koja je ležala na jednoj hrpi.

- Mir, Apis! - drekne jedan od lovaca pa kad spazi da pas oklijeva, zaprijeti još oštrije: - Lezi tamo dolje!

U isti čas, stari lovac s brkovima, naborana i mrka lica, zagrmi jakim glasom:

- ... Istina je!... A onda ja njega pitam: "Što bi ti učinio da se doista pojavila medvjedica?"

Na to mnoštvo glasova prasne u urnebesanim smijeh.

Dječak priguši dah pa se polako približi pultu pružajući puni dlan sitniša:

- Ja bih htio čokoladu!... Onu tamo!... Ne!... Onu drugu, veliku.

Okretnim prstima trgovac prebroji kovanice i ubaci ih u blagajnu, a dječak pažljivo ugura u džep kaputa svoju slatku lovinu. No upravo u trenutku kad se uputio prema izlazu, onaj lovac sa šeširod na pruge pogurne mrtvoga zeca kundakom svoje duge dvocijevke i započne novu lovačku priču. Dječak zastane bez daha. Niti jedan se film ne može mjeriti s takvim opasnim i uzbudljivim pustolovinama.

- A sjećate se, ljubnem li mu petu njegovu, kad smo tri dana i noći vrebali onoga lisca? - nastavi lovac, začinjajući svoje pričanje nizom sočnih šala, nakon kojih su svi gotovo urlali od smijeha, a neki su se tukli šeširod po vlastitim koljenima.

Dječak zine i načuli uši. No lovac iznenada primijeti njegovu zanesenost, namigne cijelome društvu pa vikne:

- Hej, mali, što ti to viri iz džepa?

Dječak problijedi kao da je na posljednjem sudu, a pred njega se polako izvuče ona velika, prijeteća, riđa psina. Zvijer ga njuši, a pjena mu curi iz gubice. Dječak stoji nepomičan, ni živ ni mrtav.

- Jesi li čuo što te pitam? - zareži ponovno lovac koji je izgledao veći od slona. Dječaku se naježi koža od straha pa se počne osvrutati lijevo i desno tražeći spas.

- Tebi govorim! - lovac zaprijeti prstom dječaku.

- E, ne može to tako! Želiš li lovce slušati, najprije daj svoju čokoladu Apisu! Jesi li čuo?... A ako ne daš, smjesta izlazi van! - i lovac tresne kundakom puške o pod.

Nasta opasna tišina. Niti jedna se muha nije usudila zazujati. Samo prijeteća pseća mrcina

strigne ušima, još se više približi dječaku i stane pred njim u iščekivanju.

"Čokoladu?", zazebe dječaka oko srca. "Da bar nisam kupio onu veliku! A tako je slatka!... Ali i lovce je lijepo slušati. Uf, baš me zanima što je dalje bilo s ona dva vuka?" Dječak se premješta s noge na nogu kao da stoji bos na žeravici. Neodlučan je i ne zna kako bi postigao da zadrži čokoladu, a opet da ostane s lovcima.

Odrasli, iza strogih i ozbiljnih lica, skrivaju svoje uživanje i slade se djetinjim mukama. No dječak ih sve iznenadi kad svojom malom rukom izvadi čokoladu, oljušti papir s jednog njezinog kraja te nakon kratkog oklijevanja otkine i baci komadić-dva pred psa, a ostatak nastavi jesti.

Lovce zadivi ovolika snalažljivost pa ga pohvale:

- Bravo! Pametan mali! - pozovu ga zatim da sjedne uz njih i sluša lovačke priče do mile volje. A na odlasku su ga čak zakitili najljepšim fazanovim perom.

Najdraži gol

Marin je bio najbolji nogometaš u školi. S još jednim dječakom dijelio je prvo mjesto na listi strijelaca u nogometnom prvenstvu svih razreda iz oba turnusa. Među razredima se vodila prava bitka tko će dati najviše igrača u školsku momčad. Ti su onda bili pravi junaci u gradskoj četvrti pa prema njima nisu ostajale ravnodušne ni djevojčice. I one najljepše rado su ih pozivale na svoje rođendane. O njima se svuda pričalo, a bome se i zaljubljeno uzdisalo. Zato je Marin odlučio učiniti sve da osvoji titulu najboljega strijelca.

Tih dana u njihov je razred došao tužni dječak. Stigao je u Zagreb iz nekog dalekog sela. Učiteljica je upozorila svoje učenike da ga ne pitaju za roditelje. Njegovi su mama i tata poginuli u ratu. Svima se u razredu stegnulo srce. Nekako nisu bili spremni za smicalice koje su inače pripremali svim novajlijama. Tužni im se dječak nije činio pogodnom žrtvom. Bio je to ipak poseban slučaj. Nije mala stvar izgubiti obitelj. Uostalom, dječak je imao puno problema s učenjem i teško se snalazio u novoj sredini. Neki iz razreda su pokušali s njim razgovarati, ali su brzo odustali. Učinio im se dalek, kao

biće s druge planete. Marina je to duboko zaboljelo. Odlučio je da i on nešto učini, bar neki pokušaj.

- Bi li htio s nama igrati nogomet? - upitao ga je.

- Pa bih! - odgovorio je pridošlica. - Samo nisam baš dobar!

- Nema veze, ubacit ću te sutra u momčad! - odgovorio je Marin.

Dok je to govorio, osjećao se nekako važan i ponosan na sebe, kao da je i on napokon učinio nešto za svoj narod u ovome ratu.

Sutradan na utakmici novi se dječak pokazao prilično nespretan. Svi su to odmah vidjeli, a u žaru igre palo je i nekoliko grubih riječi na njegov račun. Ipak, Marin nije imao srca izbaciti ga iz momčadi. Ionako je njihov razred već odavno izborio prvo mjesto. Radilo se još samo o tome hoće li on biti i najbolji strijelac. Marinovi prijatelji nastojali su mu u tome pomoći, ali nekako bez uspjeha. Tek pred kraj utakmice pružila se ona prava prilika. Marin je poletio da je iskoristi. Sve se zbilo u trenu.

Vještini je pokretom tijela zaobišao protivničkoga vratara, koji mu se uzalud bacio u noge. Zajedno s loptom izmigoljio je u stranu, a zatim se našao sam pred praznim vratima. Sa strane su se već čuli radosni povici i pljesak razdragane publike. Bio je dovoljan samo još jedan lagani pokret da se lopta zakoprca u mreži protivničke momčadi. Marin je već osjećao radosne kliktaje u svom srcu. Svi će od sutra pričati o njemu. Njegovo će se ime naći u novinama.

Ali upravo u tom trenutku dotrčao je odnekud onaj dječak koji je u ratu ostao bez roditelja te sav ozaren i pun nade povikao:

- Marine, dodaj mi, dodaj mi, molim te, još nikad nisam zabio gol!

Marin je odjednom osjetio kako su mu se obrazi zapalili. Srce mu je počelo udarati kao ludo. Borio se u sebi i oklijevao. A onda je vidio kako tužne dječakove oči blistaju u očekivanju neke velike sreće. Nije mogao, ne on nije mogao uništiti tu nadu. Umjesto u gol, usmjerio je loptu prema tužnom dječaku.

- Gool! - povikala je publika, a mali je dječak poskočio. Bio je sretan, vjerujući da je on donio razredu pobjedu, raširio je ruke, potrčao prema Marinu i zagrljio ga. Marin nikad više nije zaboravio taj događaj. Toga se trenutka osjećao kao da u zagrljaju drži cijelu svoju domovinu.

Novac

- Najvažniji je novac! - reče Zvonimir dok je podizao na leđa školsku torbu. - Dajte vi meni novaca i za drugo ne brinite.

Istoga dana, na povratku iz škole, dječak potrči majci po svoj poljubac, ali poljupca nije bilo.

- Žurim frizeru! - reče mama hladno i gurne mu u ruku deseticu. - Kupi sendvič jer danas nema ručka.

- Bako - osvrne se dječak razočarano prema starici koja je plela veliki plavi šal - zamisli koga sam danas sreol!? - započne zažarenih obraza, ali baka ga i ne pogleda. Samo mu šutke pruži par novčića.

- Za čokoladu! - reče. - I pusti me na miru. Moram do noći isplesti još deset tisuća očica.

- Miči mi se s puta! - prošavši pokraj njega, stariji brat mu opali veliku bolnu čvrgu pa kad je vidio da se Zvonimir rasplakao, u strahu od tate, ponudi mu novac za žvaku!

Zvonimir se jedva smirio. Idući prema trgovini, zbrajao je svoje novčiće i sanjario što bi si mogao kupiti. No iznenada ga presretnu dva derana. Bili su od njega viši za glavu. Prvi mu zavrne ruku na leđa, a drugi mu oduzme sve blago koje je imao.

Sav u suzama Zvonimir potrči kući plačući iz svega glasa:

- Tata, tata, uzeli su mi novac!

- Sinko, nemam sad vremena! - odgovori tata. - Reci, koliko ti nedostaje?

- Ali, tata, neću novac - zaplače Zvonimir. - To je nešto važnije. Ja sad trebam tebe!

Usred ljetne žege

Bila je prava ljetna žega. Sunce je pržilo. Sve se živo povuklo u hlad, ljudi i životinje. Dvorište je bilo pusto. Samo su muhe uokolo zujale.

Naćikala se djeca na stubama pred kućom i udri u prepirku što je bliže, a što dalje. Bazen, potok, rijeka, jezero, ili more? Kako god okrenuli, kako god pošli, opet ne valja. Tko zna bi li se vratili na vrijeme? Jer treba stići na ručak, inače mame galame.

- Znam što je najbliže! - javi se zamišljeni dječak.

- Najbliže je do mašte!

Svi su ga pogledali, ali nije se šalio. Bio je ozbiljan.

- Kakva korist od mašte? - začude se djeca.

- Mašta, ako hoće, može stvoriti jezero, evo, nasred ovoga dvorišta!... Slušajte... - i dječak potanko objasni svoj naum.

Zamisao se odmah svima svidjela. Ubrzo nastala cika, urlik i dar-mar. Razjurila se dječurlija na sve strane, dograbila kante... Cvilila su bunarska kola, grgljale pumpe i dvorište je uskoro plivalo.

Doduše, nije to baš bilo neko jezero za kupanje, ali je nastalo gusto blato po kojem se moglo klizati

i spuštati niz brežuljak kao s tobogana. Jurilo se, ratovalo blatnim granatama, prskalo i polijevalo vodom iz kanti. Bio je to pravi urnebes smijeha i radosti. Djeca su uživala u vlastitoj mašti koja je obično dvorište pretvorila u jezero. Na žalost, odrasli na kraju sve pokvare svojim besmislenim pitanjima. Tako je bilo i ovoga puta.

Uoči ručka, kad se najmanji dječak pojavio pred vratima svojega doma onako blatnjav od glave do pete, njegova se mama uhvatila za glavu. Jedva nalazeći riječi, pozvala ga je k sebi prstom i promrsila:

- Ne boj se, zlato, neću te tući! Samo mi, molim te, reci gdje si sada, po ovoj ljetnoj suši, našao blato?

Ljetno iznenađenje

Marko sa svojom sestrom, mlađim bratom, mamom i tatom putuje na more. Još u automobilu čuju se uzdasi.

- Jedva čekam kad ću se okupati!

- A ja ću odmah roniti!

- Igrat ćemo se lovice i loptati!

- Hoćemo li već jednom stići?

Čim su pronašli smještaj i odložili stvari u sobe, djeca već opet požuruju roditelje:

- Idemo na plažu!

- Što još čekamo?

- Zar ne možete izdržati ni toliko da uzmem ručnike i ulje za sunčanje?! - ljuti se mama.

Napokon dolazi veliki trenutak. Cijela obitelj stoji na prekrasnoj pješčanoj plaži. Zadivljeni su ljepotom prizora. Marko se ne može othrvati čudnjem. Iznenada se okrene svom ocu:

- Tata, gledaj, ovi su valovi kao na našem računalu!

Maslac tete Mire

Svakoga jutra za doručkom mala Seka diže dreku:

- Hoću maslac kakav ima teta Mira!

- Ali, dušo - reče mama - ovaj sam maslac donijela iz dućana gdje i teta Mira kupuje. Isti je kao i njezin.

- Mama, kad ti kažem, uopće nije isti, nije i gotovo! - Sekici grunu suze na oči. - Tetkin maslac ima šare i još neke lijepe, male pruge, i... i... nije ni sličan na druge... A ovaj je ružan i gladak... Baš mi nije niti sladak!

Mama podupre bradu svojim kažiprstom, pa se duboko zamisli: "Kakav bi to maslac mogao biti? I otkud na njemu šare?"

Sutradan umjesto u trgovini, ona kupi maslac od seljanke na tržnici. No Seka se i dalje mršti i cvili:

- Neću ovaj, hoću maslac kakav ima teta Mira!

Saznali djed i baka što želi njihova unučica pa se i oni dali u potragu za neobičnim maslacem. Svakoga dana donose sad ovaj - sad onaj maslac, ali djevojčica stalno iste gusle svira:

- Hoću maslac kakav ima teta Mira! - te na njemu neke šare, crtice i pruge male.

Tata se vratio sa službenog puta i donio maslac iz inozemstva za svoju ljubimicu. No i to je bilo uzalud.

- A gdje su mu šare? - zajecala je djevojčica razočarano.

Istraga je još dugo tapkala u mraku. Niti jedan maslac nije bio pravi. Seka je uporno ponavljala:

- Hoću maslac kakav ima teta Mira!

Napokon mama i tata odluče poći do tete Mire da saznaju gdje ona nabavlja svoj čudesan maslac.

- Oprostite, ali ja kupujem gdje i sav ostali svijet. Moj se maslac ni po čemu ne razlikuje od drugih!

- A otkud onda šare za kojima naša kćerka luduje?

- Šare na maslacu? - začudi se teta Mira, a odmah se potom nasmije pa pođe do ladice od stola i izvadi nešto iz nje. - Evo rješenja! - reče napokon pokazujući svoje zupčaste noževe: - Ovo su krivci za šare na maslacu.

Novi dječak

Novi je dječak doselio u ulicu. Gledao je tužno kroz prozor svoje kuće. Sve mu je bilo tuđe, a djeca nepoznata. Spustio je glavu na prsa i sjećao se svojih prijatelja iz starog naselja. Bilo ih je mnogo, a njihove igre bile su žive i vesele. Imali su tajno skrovište. Kad je bilo lijepo vrijeme, odlazili su na igralište, a za kišovita vremena u nečijem bi stanu igrali šah ili monopol. Razmjenjivali su sličice nogometaša, poštanske marke i stari novac. Odlazili su zajedno biciklom na izlete. Zvali su se međusobno telefonom, prepričavali događaje i slavili rođendane. Bio je to lijep život, kao u raj.

A u novoj je kući, istina, bilo puno više prostora. Dječak je dobio čak i vlastitu sobu, a u dvorištu mu je tata postavio košarkaški koš. Ali što je sve to vrijedilo kada nije imao prijatelja. Virio je kroz prozor i gledao dječake kako poskakuju, dodaju jedan drugom loptu, šale se i smiju. Već ih je znao i po imenu. Pa ipak on nije bio s njima. A htio bi biti! I on bi se rado igrao. Srce mu je odjednom življe zakucalo. Donio je odluku. Poskočio je, obukao svoje najljepše tenisice i otrčao pred kuću. Ponio je sa sobom i veliku čokoladu

da je podijeli s novim društvom. Pun nade, upitao je:

- Dečki, mogu li se igrati s vama?

Ali oni ga nisu ni pogledali. Samo su mu rekli:

- Gubi se!

Superman

Pred školom je stajao veliki, stari mercedes, blatnjav od kotača do krova. Djeca su se zabavljala pišući prstom po staklima: *Operi me! Ja sam ruglo grada! Odvezi me na smetlište!* I njegov je vozač imao jako prljavu odjeću. Dječaci su mu se rugali. Smijeh im je bio zarazan. Smijao se i Dalibor.

Došavši doma, dječak sazna novost:

- Danas dolazi čovjek koji će popraviti sve pupcale cijevi i našu kuću pripojiti na gradski vodovod - reče tata.

Naime, u njihovoj kući već danima nije bilo vode. Donosili su je karnistrima iz susjedstva.

Mali je Dalibor gledao kroz prozor očekujući Supermana i njegovo svemirsko vozilo. No njegovu iznenađenju nije bilo kraja kad je ugledao veliki, blatnjavi mercedes i njegova vozača u starom, radnom kombinezonu.

Dječak se nije odvajao od majstora koji je velikom bušilicom probio debeo betonski zid u podrumu, provukao cijevi blatnjavim jarkom od ceste do kuće, a potom hitro i okretno narezao navoje na cijevi, pripojio ventile i omotao ih kudjeljom. Gledao je širom otvorenih očiju toga čarobnjaka

kako vještim pokretima otklanja jedan za drugim sve kvarove. Napokon je iz slavine potekla voda. Mama i sestra ciknule su od veselja, a tata je izgledao sretan poput tekšaškog milijunaša na čijoj je zemlji otkrivena nafta.

Dalibor se nije prestao diviti čovjeku u uprljanom radnom kombinezonu koji je spremao svoj alat u prtljažnik starog mercedesa. Poželio je sutradan u razredu svima reći:

- Vidio sam Supermana! - ali je odustao jer je znao da mu nitko ne bi vjerovao.

Kako je Marko kupio sreću

Mali je Marko strašno žalostan. Ništa ga ne veseli. Sve mu je nekako bez veze i dosadno. Želio bi biti veseliji, ali čini mu se da se uzalud trudi. Pokušao je popraviti ocjene u školi, ali i žar učenja ga je držao kratko. Počeo je svirati gitaru, no već nakon par sati prestao je vježbati. Učinilo mu se da bi bilo mnogo lakše i mudrije trenirati nogomet. Ali trener ga nije odmah uvrstio u prvu momčad pa je izgubio strpljenje i odjednom otkrio da je zapravo rođen za slavnoga slikara. Međutim, učiteljica je njegove crteže prozvala packarijama. To ga je strašno uvrijedilo. Sad je ljut i na mamu jer mu je dala premalo novaca za ono što je želio kupiti.

- Nesretan, ja sam strašno nesretan! - govorio je sam sebi u bradu. Dok se vukao prema trgovini kao lijena mačka i razmišljao što bi si kupio, u hodu mu se pridružio prijatelj iz razreda.

- Jakove, molim te uđi sa mnom i reci mi koliko ti džeparca dobivaš od mame? - upita ga Marko.

- Kako to misliš? - upita ga Jakov. - Nikad nisam imao džeparac. Moja mama je sretna kad nam uspije zaraditi i za kruh.

Marko se odjednom postidi, a kroz glavu mu sine čudna pomisao. Pogleda dječaka pokraj sebe, odmjeri ga dugim i ozbiljnim pogledom, pa reče:

- Smijem li onda danas ja tebi dati svoj džeparac?

Toga dana Marko je prvi put u životu izašao iz trgovine praznih džepova, ali ipak sa srcem punim radosti.

U potrazi za kraljevstvom

Na tavanu, među starim stvarima, pronašao sam prašnjavu kutiju i u njoj knjigu s čvrstim i lijepim koricama. Čim sam je otvorio, pred mojim se očima stvorila slika prekrasnoga dvorca. Strčao sam niza stube. Baka je, videći me kako joj bezglavo jurim u naručje, za svaki slučaj odložila svoje pletaće igle i pogledala me sumnjičavo preko naočala:

- Što si to našao?

- Čitaj mi! - gurnuo sam joj knjigu u ruke. Zatim sam privukao svoju malu, pletenu stolicu do njezinih nogu i naciljao je znatiželjno očima poput psića kad očekuje zalogaj. Ona je nekako sa žaljenjem pogledala u svoje pletivo, a zatim u mene. Duboko je uzdahnula, a potom se nasmiješila. Bio je to znak da pristaje. Dok je čitala, glas joj je bio topao i mekan, a ja sam gutao svaku njezinu riječ pazeći da mi ništa ne promakne:

- Postoji jedno tajanstveno kraljevstvo, bogato i neizmerno, ali skrito, sakriveno..., a onaj tko ga nađe, postat će kralj u njemu. To kraljevstvo vapi da ti se pod noge baci... Oduvijek ga traže svi dječaci...

Kad je baka završila čitanje, obrazi su mi bili zažareni kao od vrućice. Srce mi je brzo i jako udara-

lo, a nestrpljenje me obuzelo toliko snažno da nisam više mogao ostati u kući.

- Bako, idemo! - povukao sam je za ruku.

- Kamo?

- Tražiti kraljevstvo.

- A moje igle? I moje pletivo? - odupirala se ona.

No bilo joj je uzalud. Tko će zadržati jednoga kralja kada svom silom navali. Kako će se mama i tata iznenaditi kad saznaju s kim su živjeli pod istim krovom, a tek dečki iz susjedstva!? Kakav će to biti urnebes kad se pojavim s kraljevskom pratnjom.

- Čekaj da te najprije obučem! - uzalud me smirivala baka.

Ubrzo smo se našli u parku. Pretražili smo svaku stazu, svako drvo i svaki grm. Trčao sam od klupe do klupe i zavirivao u sve tajne kutove, ali od čarobnoga kraljevstva nigdje ni traga.

Baka se jedva vukla za mnom, pušući kao parna lokomotiva. Nije me ni na tren ispuštala iz ruke. Samo je tiho dahtala. Strepila je da u svojoj zanesenosti ne poletim na ulicu gdje su grmjeli automobili.

- Pogledaj, bako, sigurno je tamo! - odjednom mi sine i ja uprem prstićem prema brdašcu s kojeg su dječja stopala u igri ogulila travu.

- Lakše malo! Polako! - opominjala me ona.

- Ali, zar da sad odustanem? Sigurno je kraljevstvo baš tamo! - požurivao sam je dok se sa mnom uspinjala klizavom stazom. - Brže, bako, ma daj! Iza onog stabla vidim dvije bijele kule. Tamo je i dvorac visok do neba... Hajde, bako, još! Daj sve od sebe! - vukao sam je sve jače. Već sam se vidio kraljem, sa zlatnom krunom na glavi. Čuo sam fanfare i svečanu zvonjavu zvona s katedrale, kli-

canje vojske i naroda koji se spuštao na koljena, a zatim grmljavinu topova i ugledao plavičasti dim nakon ispaljena plotuna meni u čast.

Iznenada, baka je počela rukama lamatati po zraku poput neke velike ptice koja želi poletjeti. No ništa od toga. Na moj je užas tresnula o tlo i odsklizala se niz padinu kao izgubljena skija. Katastrofa, bila je to katastrofa. A tako mi je malo trebalo da uspijem. Bio sam već na domaku cilja. Gotovo već okrunjen.

Dok je baka pipala dlanovima oko sebe tražeći izgubljene naočale, priskočilo joj je u pomoć nekoliko prolaznika. Polako su je osovili na noge.

- Dosta mi te, sad mi te je dosta! - prostrijelila me pogledom. O nastavku potrage nije više bilo ni govora. Baka je razočarano gledala svoju blatnjavu haljinu i grdila me na pasja kola: - Vidi što si mi učinio! Ljudi će misliti da sam pijana. Dosta mi je ovog cirkusa! Vodim te kući iz ovih stopa!

Nisam se ni pokušao oduprijeti.

A kod kuće baka je šutjela. Nije me htjela niti pogledati. No samo do večeri. Prije spavanja došla je ipak po svoj poljubac. Nije mogla izdržati. A ni ja. Zgrabio sam je čvrsto oko vrata i upitao tiho da nitko drugi ne čuje:

- Ne ljutiš se više?

- Mudar čovjek ne smije dopustiti da sunce zađe nad njegovom srdžbom! - odgovorila je.

- Volim te! - utisnuo sam poljubac na njezin obraz.

A ona mi je gurnula krišom onu prekrasnu knjigu pod jastuk i šapnula:

- Tvoje kraljevstvo! Možda ga nađeš u snu!

Važan sastanak

Tata je obećao Hrvoju da će mu pomoći u učenju. Približavao se test iz zemljopisa, a dječaku se ledila krv u žilama. Nikako nije uspijevaao popraviti lošu ocjenu. Taj mu je predmet slabo išao. Nije imao ljubavi za njega, a i profesorica je bila nekako gruba i otresita, napose prema Hrvoju. Valjda je vjerovala da je lijen ili joj se dječak, i ne znajući, zbog nečega zamjerio. Činilo se kao da samo vreba priliku kako bi ga uhvatila u neznanju i kaznila. Njemu su posebno teška i neugodna bila usmena ispitivanja. Tada bi mu učiteljica već unaprijed prigovarala pa kad bi se on zbunio ili zašutio, redovito bi mu pred cijelim razredom držala dugu povijed o tome kako bi već bilo vrijeme da počne učiti i slične priče. Kao da on nije učio! Učio je i te kako, ali mu zemljopis nije išao u glavu. Čim bi pomislio na učiteljicu, sav bi se ukočio, a misli bi mu se zaledile. Zato mu je pismeni ispit došao kao naručen. Tu je mogao pokazati svoje znanje i dokazati da nije lijenčina. Neprilika je bila jedino u tome što je ispitno gradivo bilo preopširno. Osjećao je veliku zbrku u glavi. Iako je već danima učio, ipak je bio sve nesigurniji. Kad bi ga tata bar jed-

nom ispitao i protumačio mu ono što još ne razumije, sve bi bilo puno lakše. Samo kad bi tata mogao! Ali tata je bio jako zaposlen. Dolazio bi kući kasno i sa svojim se sinom gotovo ne bi ni sreo. A osim toga, svake večeri bio je tako umoran da su mu se oči same sklapale čim bi se spustio na stolac. Hrvoje je vrebao priliku da ga zamoli za pomoć. Razgovarali su i tata je pristao da dan uoči ispita odgodi sve svoje obveze.

Toga popodneva Hrvoje je s velikom nadom čekao oca. Lice mu je bljesnulo od sreće kad se pred kućom začuo zvuk njegova automobila. Došao je čak ranije nego obično. Još samo da ruča pa će njih dvojica zajedno sjesti uz knjigu. Uz tatu će sve biti lakše. Tata je imao strpljenja, objašnjavao bi mu polako i na razne načine sve dok Hrvoje ne bi shvatio. A sad je njegov tata bio tu i dječak se osjećao kao da lebdi od sreće. Sve će biti dobro!

No u kući je iznenada zazvonio telefon. Hrvoja je obuzela neka slutnja. Tata je telefonirao. Zatim mu je prišao i rekao žalosnim glasom:

- Dogodilo se nešto izvanredno. Žao mi je, sin-ko, morat ćeš učiti sam. Htio sam ti pomoći, ali traže da se hitno vratim na posao. Imam važan sastanak!

Hrvoje je kimnuo glavom u znak da ga razumije, ali njegovo je srce tuklo kao ludo, a duša mu je vrištala:

- Tata, i ovo je važan sastanak!

Tajne sile

Zamisli da se rodiš kao lampa pa da svijetliš dok te ne ugase za uho! Ili da se rodiš kao kalendar pa ti svakoga mjeseca istrgnu ruku ili nogu umjesto stranice i na kraju te čitavog bace u koš. Zamisli da se rodiš kao drvo pa da stojiš na jednoj nozi čitavoga života, a recimo, žulja te cipela! Zamisli da se rodiš bez glave ili da ti je glava kupus pa je ukisele i onda pojedu. Zamisli da cijeloga života živiš u truhu svoje mame! Gdje bi igrao nogomet? Zamisli da imaš rogove ili da ti umjesto nosa naraste rep! Kako bi bio lijep!? Zamisli da se rodiš dlakav i udeš u razred sav takav! Zamisli kakve bi se pogreške zbile da se o tebi ne brinu neke tajne sile!

Zamišljeno u rukama

Stao je nasred ulice, raskrilio svoj mali, pokisli kaput, izvadio srce i pružio:

- Izvoli, tvoje je! - takav je bio. Zveckao mu je smijeh u očima, ništa nije htio, sve je smio. Donio je praznu kantu nasred učionice, stavio je na pod i iz nje dijelio sreću, a mi smo čekali u redu i uzimali sasvim ozbiljno. A onda je rekao:

- Poklonite to jedan drugome.

Mi smo se ljubili kao da je Nova godina, i dok smo darivali međusobno ono svoje zamišljeno u rukama, bili smo najsretniji razred na svijetu.

Djevojčica i ogrtač

Rupice na njezinim obrazima pošle su za dječakom. Kad-tad to se dogodi djevojčicama. On se okrenuo i rekao:

- Ja sam kamion, stavi svoju torbu na moja leđa!

Ona se nasmiješila, uzela ga za ruku i povelu kući da mu pokaže svoju mamu. A ta mama, to je bio običan ženski ogrtač obješen na vratima koji je uvijek pomiluje po licu kad izlazi iz kupaonice.

Kraljevske priče

Znam priče koje su kao dinje, cekinske i filigranske, i lijepe kao mala željeznica kad se penje tvojim dlanom do sunca, i ružne priče... Ne, ne znam ružne priče!... Znam i bajke, kraljevske! Kad mama i tata godišnje jednom pobožno pođu češkati leđa morskome zmaju, a tebe ostave baki na dar, pa kad razapneš čador u raj, na slobodnoj djedovini! I kad ti dan za danom kapne s visine kao glazba vjetra u kosi tebi najdraže djevojčice. A taj je dan odjeven u plavo, žuto i zeleno. Golem kao sedam kuća i s lastavicama pod pazuhom koje sretno pjevaju pod strehom tvojega srca. Takav ste dan svi već sigurno susreli. On dođe i veli:

- Uđi na moja vrata, ja sam svoj djeci mama i tata.

Znam priče slatke kao dinje, sjajne kao zlato i lijepe poput filigranski pletene čipke od nježnih niti poput paučine, ali neću vam vaditi mast. Idem radije stati na put svojoj umornoj mami, da me se sjeti, da me primijeti, da me samo bar jednom pogleda, a poslije, ako baš hoće, izgrdi na pasja kola i odalami.

Neću joj valjda reći da se njezin Rambo blesavi jer je gladan mamine ljubavi.

Zaboravljeni križ

U posljednje vrijeme ocu su poslovi išli loše. Kod kuće se stalno svađao s mamom. Zato se njihov dječak najradije skitao. I djed je bio zle volje. Stalno je pio i ubrzo umro kao da je slutio sramotu koja se nadvila nad cijelu obitelj. Na kraju su zbog dugova morali prodati i kuću.

Majka je trpala posljednje stvari u veliku kutiju, a baka ju je gledala šutke, oslonjena o dovratak. Izvana se čuo zvuk automobilske sirene, znak da je tata postao nervozan.

- Idem, no, idem! - mama je promrmljala sebi u bradu. Zatim je podigla glavu i odlučno rekla: - Neću se osvrnuti! - i odmah se potom osvrnula. Bio je to posljednji pogled na izgubljeni dom. Dvije su žene imale oči pune suza.

Baka je još jednom duboko uzdahnula. Teška se koraka odvojila od kuhinje u kojoj je provela gotovo cijeli svoj život.

Mališan odjednom spazi križ koji je nezapažen ostao visjeti na zidu pa poviče:

- Bako, zaboravili smo na Bogeka!

- Jesmo, dijete - odgovori tužno starica. - Da nismo zaboravili na Bogeka, sad se ne bismo morali seliti!

Medo

- Silvio je bistar mali. Šteta tako lijepa djeteta! - šaptali su odrasli, poglavito kad su mislili da se dječak zaigrao pa ih ne čuje. A on je čuo, itekako!

Zamislilo se dijete i nikako da izađe na kraj sa svojim brigama. Pogleda vlastite ruke, stane pred ogledalo, okrene se, ali ne vidi na sebi ništa neobično.

"Što im je?!", pobuni se u svom srcu. "Mene ništa ne boli. Oba oka, moje uši i sve ostalo je na svom mjestu. Zašto me onda zovu dragi i mili?... To mi je jako sumnjivo!"

No, susjedi kao susjedi, nisu prestajali šaputati, a neki su se već i glasno rugali. Od balkona do balkona, od prozora do prozora, širio se glas:

- Danas odlazi Silvijev tata!

Dječaku je zastao dah, obuzeo ga užas. Mislio je: "Pa moj tata odlazi od kuće svakoga jutra i svake se večeri opet vraća. Ali možda se ipak dogodilo nešto što ja ne znam, možda dok sam zaspao?", uznemirio se dječak.

Toga dana za večerom su bili sami, mama i Silvio. Ali i na to je bio naviknut. "Možda je tata opet otišao na službeni put? Sigurno će se vratiti s daro-

vima, kao onda kad mi je donio plišanog medvjedića!"

Međutim, mama je bila ozbiljna i jako zabrinuta. No i to je Silvio već često vidio.

Prošlo je nekoliko dana, a tata se još nije pojavio. To je bila jako nesretna stvar. Danju još kako-tako, ali noću tate trebaju biti u stanu da se ljute na svoju djecu ili se s njima smiju, da zaključaju vrata i ispune sigurnošću čitavu kuću. Svaki tata bi trebao biti uz mamu da s njom razgovara.

Silvio napokon shvati da se u njegovoj obitelji dogodilo nešto teško i tužno. Uzeo je među sa svog krevetića, poljubio ga u njuškicu i položio ga na tatino uzglavlje. Tiho, veoma tiho, tako da samo medvjedić čuje, dječak mu je šapnuo na uho:

- Dragi moj Medo, zakuni se da ćeš držati stalno otvorene oči! Molim te, čuvaj tatin krevet danju i noću. I ako ja zaspim, ne puštaj nikoga na njegovo mjesto!

Djedova pobožnost

Bila su to neka druga vremena, ali problem je i danas ostao isti.

Došla je jesen. Đuro se opet našao u školskoj klupi. Razmišljao je o ljetnim praznicima. Vjeroučitelj je tražio od učenika da opišu neki događaj u kojem se vidi pobožnost njihovih baka i djedova. Dječak je pognuo glavu. Pomislio je na svog djeda.

Đuro i njegovi prijatelji bili su dječaci puni života. Mnoge su im se stvari vrzmale po glavi, a napore za ljetnih praznika. Tražili su svaku priliku za druženje, a poneku i za nepodopštine. Samo da je veselo!

Toga dana našao se s dečkima na pašnjaku. Čuvali su stoku poput američkih kauboja. Njihova je mašta bujala i nije trebalo puno pa da pred kraj dana padne ovakav prijedlog:

- Kako bi bilo da uzjašimo konje i potjeramo stado pred sobom u punom trku sve do kuće!?

Zamišljeno, učinjeno! Četiri dječaka na leđima konja pojurila su svu rogatu stoku prema selu. Ali to nije još bilo dovoljno. Pravo veselje je tek uslijedilo.

Nedaleko od njih pod hrastom je sjedila Gabrijele, djevojka veličanstvenoga imena, ali s grbom

na leđima i jednom hromom nogom. Čuvala je svoju bremenitu kravicu koja se trebala svakoga dana oteliti. Kad je djevojka vidjela da su dječaci natjerali u bijeg njezinu kravu s ogromnim trbuhom, uspaničila se i potrčala za njima u strahu da će njezina Cvjeta izgubiti tele.

Dječacima se učinila baš smiješnom ta hroma djevojka koja se za njima klatila kao ptica slomljenih krila. Smijali su se i još žešće potjerali stoku pred sobom. A Gabrijele je trčala, hramajući za njima, uzalud ih dozivala i zapomagala.

No dječaci nisu znali da na brežuljku, iz svog vinograda, nemilu scenu promatra Đurin djed.

Kad je navečer sva stoka bila već napojena i nahranjena, a vrata na stajama zatvorena, Đuru je iznenada pozvao djed da dođe malo u stranu i upitao ga:

- Što si ti danas radio sa svojim dečkima?

Đuro se pokušao najprije izmotavati, ali kad je shvatio da djed sve zna, pognuo je glavu i ušutio.

- Ako još samo jednom vidim da ste dirnuli tu sirotu djevojku, - djed je zaprijetio glasom koji je drhtao od suzdržane srdžbe - ja ću se sam pobrinuti da poslije toga budete grbaviji i hromiji od Gabrijele.

I zapečatio je svoju prijetnju jednim zastrašujućim bljeskom u očima. Đuro je dobro znao što je to značilo.

Dječak i jarac

- Djede, ispričaj mi neku priču! - navaljivao je dječak.

- Kakvu priču, Tomislave? - branio se djed.

- Jednu od onih kad si bio mali. Meni su to najljepše priče!

Djed se nasmiješio. Bio je to dobar znak, ali još nije pristao. Samo je rekao:

- Ma, što da ti pričam? Sve si to već sto puta čuo i znaš napamet!

- Ali, djede, nije u tome stvar!

- Nego u čemu?

- Kad ti meni pričaš, mi smo zajedno. A kad smo zajedno, ja sam sretan jer znam da me ti voliš. Razumiješ? Djeca rastu kad ih netko voli!

- Ma, tko je to tebi rekao? - začudio se djed.

- Moja baka! - uzvratio je Tomislav.

- Koliko ja znam, sva djeca rastu. Svi dječaci koje sam poznavao jednog su dana postali odrasli ljudi.

- Djede, to je istina, ali djeci koju netko voli raste i duša.

Djedu iznenada zablista oko pa promrmlja:

- Gle, gle, tko bi rekao? Svašta zna tvoja baka!

- I onda? - nestrpljivo će dječak. - A priča?

- Dobro, neka ti bude, ali koju bi ti? - upitao je djed.

Tomislav je zauzeo pozu boksača i uputio seriju brzih i oštrih krošea zamišljenome protivniku u glavu. Zatim je rekao bez daha:

- Onu, kako si učio jarca da se tuče!

- Baš tu?... E pa, bilo je to ovako!... Jednoga dana u našem je dvorištu došao na svijet čudan, mali jarac. Zašto kažem da je bio čudan?... Bio je nekako, hm, kako da kažem?... Kržljiv!... To se danas kaže da je malo zaostao u razvoju. Zato nije bio sposoban pridružiti se odmah svojoj braći i sestrama, nego smo ga, na veliko veselje nas, djece, uzeli u kuću i hranili, mazili i pazili dok malo ne ojača. E vidiš, taj jarac se poslije toliko privikao na djecu i odrasle ljude, da nam je svima jeo iz ruke. Bio je dobar i miran kao bubica. Tako ti je to bilo! - nastavi djed. - A onda, jednoga dana, vidio sam u susjedstvu dva jarca kako se tuku i nasrću jedan na drugoga. Izgledali su mi kao dva boksača u ringu. Bili su ratoborni, a naš je bio tako miran. Zato sam ga odlučio naučiti borbenim vještinama. Zamišljao sam da sam njegov trener. Stavio sam ga pred sebe. Jarac me gledao jako začuđeno kad sam se spustio pred njega kao da i ja imam četiri noge. Zatim sam počeo svojim čelom udarati u njegovo, najprije polako, a onda sve snažnije. Htio sam ga nekako navesti da i on mene udari. Jako sam se ljutio što je ostao potpuno miran i tako je sav moj trud bio bez rezultata. Ali ja nisam odustajao. Udarao sam ga tako dugo dok jednoj životinji strpljenje napokon nije popustilo. A tada, kad sam

to najmanje očekivao, moj jarac me iznenada tresnuo u glavu tako snažno da sam se složio na zemlju kao krpeni lutak, a sav nebeski svod mi se preokrenuo naopako i iz njega su iscurile sve zvijezde trepereći svud oko mene. Odmah me prošla volja da jarca dalje treniram... Tako ti je to bilo, dječče moj!... Nekad su mudri i pametni ljudi u mom selu govorili da mirnoga treba ostaviti u njegovom miru i da vraga ne treba potezati za rep. Ali i onda ti je bilo jednako kao i danas. Ma, tko sluša mudre i pametne ljude!

Rođendan

Milivoj živi s bakom i djedom. Ide u prvi razred. Njegovi roditelji već četiri godine rade u Njemačkoj.

Jednom, dok je Milivoj bio u školi, djed stane na pragu kao da se boji ući. Pogled mu padne na baku koja sva slomljena sjedi u kuhinji, oslonjena laktom o stol i briše suze maramicom.

- Što se dogodilo? - djed se sledi od straha pri pomisli na automobile koji vani jure. Da nije kakvo zlo snašlo njegova unuka na putu u školu?

Baka ga, međutim, i dalje gleda bez riječi.

- No, hoću li čuti?! - plane starac.

Starica polako ustane i dadne mu glavom znak da je slijedi. Djed pođe za njom drhtavih koljena. Pred njegovim se očima otvore vrata dječje sobice. Imao je što vidjeti.

Soba je prazna, a krevetić uredno složen. Na njemu je Milivoj prostro veliku tatinu košulju, preko nje maminu spavaćicu, a na to je položio svoju pidžamu i mamine i tatine rukave savio oko nje. Tako izgleda kao da mama i tata grle samog Milivoja praznim rukavima. Na jednom papiru sa strane dječak je napisao:

SRETAN MI ROĐENDAN!

Dani nade

Bila je srijeda. Prva minuta iza ponoći. Djevojčica je bila još budna. Njezino je srce uzbuđeno udaralo. San joj nikako nije dolazio na oči. Bojala se jutra. Kako će izaći pred svoju učiteljicu? Mama je izgubila živce i potjerala je u krevet bez zadaće. Htjela ju je spriječiti da čuje teške i grube riječi njezine prepirke s tatom. Ali ona je sve čula. Sve, i previše. Plakala je. Zašto odrasli čine tako ružne stvari? Zašto zasnuju obitelj i imaju djecu ako se dovoljno ne vole? Zašto? Zašto ona treba birati između tate i mame kada ih silno treba oboje? Njoj je jednako drago očevo i majčino lice. Slika njezinih roditelja je duboko srasla s njom i njezinom dušom. Roditelji su nešto što se ne može rasparati na dvoje, a da se istovremeno ne uništi djetinje srce. Zašto oni to rade?

Zbunjena, zgromljena i uplašena zbog sutrašnjega susreta sa strogom učiteljicom, gužvala je svojom rukom spavaćicu osjećajući u sebi neku potmulu bol i pokušala je na silu usnuti. Uzalud.

Uostalom i nije više važno. Ujutro će se ona, dođuše, spremiti kao i svakoga dana i sačekati da po nju dođu prijateljice, ali neće s njima otići u školu.

Ostat će u parku na klupi ili će otići nekamo u polje i šetati, daleko, što dalje...

Djevojčica se dugo prevrtala prije no što je utonula u neki varavi, košmarni san. Trzala se i bunčala, a niz lice joj se slijevaao znoj. Pramenovi su joj se slijepili na čelu. U snu je vidjela kako je mama bacila na pod posudicu punu uskrasnih jaja koja su njih dvije tog popodneva ukrasile bojama. Koliki uzaludan trud! Prostrijeli je opet iznenadna bol. To su oštre ljske svojim rastrganim bridovima posjekle žumance koje se razlilo i pretvorilo u široke, krvave mrlje na parketu. Djevojčica je osjećala miris krvi u nosnicama, a krv joj se zalijepila i za obraze. Osjećala je kako je guši, ulazeći joj na usta i nos, i kako joj zatvara disanje. Činilo joj se da je to povraćanje. Otvorila je oči i čudila se otkud toliko krvi na jastuku oko nje? Je li to bio san ili ne?

Djevojčica odjednom shvati da leži u lokvi krvi i prestravljeno vrisne. Vrisak odjekne u noći.

Događaji su se zatim odvijali filmskom brzinom. Sjećala se da je majka uletjela u sobu, a za njom i otac. Slika koja se ukazala njihovim očima mora da je bila užasna, barem prema onome što je vidjela na njihovim licima, prije negoli joj se zamaglilo pred očima.

Ona nije znala da je sve što je uslijedilo bila grčevita borba za njezin život. Vratolomna jurnjava automobilom do ambulante za hitne slučajeve. Netko bradat u bijeloj kuti je rekao:

- Perforacija!

Usljedila je opet jurnjava pod plavim svjetlom i sirenom prema bolnici. Njezini roditelji su bez krvi u obrazima vozili za kolima Hitne pomoći u kojima je liječnik stalno požurivao vozača:

- Stisni pedalu do kraja jer će mi dijete na rukama izdahnuti!

Četiri dana djevojčica je ležala lebdeći između života i smrti. Bila je to za njezine roditelje Velika srijeda kad su nakon operacije čuli da je još živa iako i dalje bez svijesti, a zatim su uslijedili dani novoga iščekivanja - Veliki četvrtak, Veliki petak i Velika subota. Mama i tata su sjedili na klupi, rame uz rame, očiju punih suza. Ni jedno od njih nije više mislilo na sebe, samo na ono malo, krhko biće ispod bijelog pokrivača koje je izgledalo tako nemoćno. Otac je počeo hrabriti majku.

U nedjelju na sâm Uskrs djevojčica na trenutak otvori oči. Nikoga nije bilo uz nju u sobi, ali neda-leko na stolicu ona ugleda nešto lijepo i šareno što je najprije lebdjelo poput prekrasnog leptira koji je napokon sletio. Zagleda se bolje i prepozna maminu posudicu. Sretno se osmjehne, a zatim sklopi svoje još uvijek teške, olovne vjeđe. Bilo je nade. Uskrsna jaja bila su još uvijek čitava.

Da ne bude poslije - nismo znali

- Ma znate vi, meni je već dosta! Ja ću vam okrenuti leđa i reći doviđenja. I nisi mi ti nikakav tata i ti mi nisi nikakva mama, meni je navrh glave ta vaša galama. Molim lijepo za večeru pola sata gledanja u oči, bez teletine i televizora u boji, dragi moji! Zar da se baš sve pljuske suše na mom nosu? Pitam, da ne bude poslije: "Nismo znali!" Što da radim s tom gomilom kamenja u grudima? Ma znate vi, sazidao sam već u sebi čvrsta utvrđenja. Ja ću ući i reći doviđenja!

Poziv

Gospodine tata,
pozivamo te na sastanak tvoje obitelji u Dobroj
ulici lijevo, četvrta vrata, gdje piše tvoje ime. I ma-
kar smo svjesni da možemo tražiti više, ti, umjesto
izgovora u kraćim crtama, iznesi svoje razloge, da
bismo seka i ja odlučili... Možeš li i dalje biti tata?

I ne brini što će reći mama. Dat ćemo ti potvrdu
da si bio s nama.

Prosjaci

Ujutro je tata rekao svojim sinovima:

- Danas imam posao za vas dvojicu.

Dječaci su se šutke pogledali i oborili glave. Oni su, naime, imali sasvim druge planove. No tata je nastavio:

- Želim da napravite reda u podrumu.

Nakon tih riječi otišao je na posao. Imao je radnu subotu. A Matija i brat smjesta su pojurili prema računalu. Sinoć su posudili novu igricu. Bila je tako zabavna da se nikako nisu mogli od nje odvojiti. Oduševljeno su se nadmetali tko će pobijediti. Sasvim su zaboravili očeve riječi. Sati su začas proletjeli, kao da ih je netko zgrabio rukom. Kad su jako ogladnjeli, potrčali su u blagovaonicu preskačući po nekoliko stuba i pretječući jedan drugoga. No za stolom je sjedio tata, koji se vratio s posla. Kad ih je ugledao, upitao je majku:

- Jesu li ova dvojica zaslužili ručak?

Majka se našla u velikoj neprilici:

- Pa, znaš, oprosti im, oni su ipak još djeca - pokušala ga je nekako udobrovoljiti. - Što ću sad s jelom koje sam pripremila?

- U redu - odgovori otac. - Ali neka danas jedu za drugim stolom, a ne sa mnom. To nisu muškarci, to su prosjaci!

Tri dječaka

Igrala se tri dječaka. Prvi je dječak imao obraze crne kao čađa, drugi je imao kožu bijelu kao sir, a trećem je lice bilo žuto poput limuna.

Crni, bijeli i žuti dječak igrali su se puštajući u more malene brodove koji su plovili od luke do luke, između Europe i Amerike, Azije i Afrike, pa sve do Australije. A to more je bila velika, modra plastična kaca napunjena vodom.

Igra je u početku bila prekrasna, ali je poslije među dječacima izbila prepirka zbog reda u moru i još više zbog prednosti u lukama. Svađa se najprije pretvorila u guranje, a zatim i u pravu tučnjavu. Tri se dječaka pobiše kao tri ljute paprike. Tri su kapi krvi pale na dvorište.

Sad pognute glave gledaju svoje smrskano brodovlje, slomljene pramce, krme i jarbole, a što je najtužnije, crni, žuti i bijeli dječak ostali su bez mora. More nije pripalo nikome.

Zaljubljena kćerka

Jedna je majka ispitivala svoju zaljubljenju kćerku:

- Zašto, Ančice, ne voliš Tihomira?

- Tomislava volim više! - odgovorila je kćerka.

- A zašto, dijete moje, ne voliš Zvonimira?

- Tomislava volim više! - ponovila je mamina miljenica.

- Ali, zlato, a zašto ne voliš Krešimira?

- Tomislava volim više! - branila se mlada djevojka.

- Pa dobro, Tihomir ti je donio prsten, Zvonimir ti je donio cvijeće, Krešimir ti je donio pjesmu, a Tomislav baš ništa. Zašto onda baš Tomislava voliš najviše? - čudila se mama.

- Tomislav je, majko, došao bez kišobrana i bio je sav mokar od kiše! - uzvratila je Ančica blistavih očiju.

Za majčin rođendan

Jednom prigodom, dok smo se zaustavili pred izlogom, čuo sam kako je moja mama žalosno uzdahnula:

- O Bože, kako lijep rubac! Baš takav sam oduvijek željela. Šteta što si ga ne mogu priuštiti!

Čuvši to, osjetio sam u grudima veliko uzbuđenje. Odlučio sam kupiti rubac mami za rođendan. Ali stajao je puno novaca.

Nekako baš u to vrijeme, u našoj školi postala je moda da se bježi sa satova. Klapa se zatim skupljala u parku na klupama i kartala. Najprije onako od šale, zatim za sitne novčiće, a na kraju i za krupnije novčanice. Bile su vruće te naše partije, ali ja sam imao prilično sreće.

Sjedeći u hladu iza živice, miješao sam karte sve vještije, a kraj mene je rasla hrpa novaca. Svakoga dana sve spretnije pelješio sam svoje prijatelje i kao pravi kockar još sam častio svoje žrtve čokoladnim bombonima.

A oni su kod kuće praznili svoje štedne kasice, majčine novčanike, bakine ladice, moljakali sitniš od prolaznika, prodavali tuđe stripove na tržnici, krali na sitno u samoposluzi i bili spremni na sva-

kojake lopovluke da bi mogli kartati u parku iza živice.

Došao je majčin rođendan. Sad sam imao dovoljno novaca da se ostvari moj san. Poletio sam u dućan i uživao već unaprijed što će moj poklon biti najljepši. Mama to zaslužuje i to je pravedno jer ja je volim najviše od svijetu.

Osvanulo je jutro. Sunce je blistalo kroz zavjese, a ja sam drhteći od sreće čekao da se mama vrati s tržnice. Stavio sam svoj poklon nasred stola.

Ali kad se mama vratila, još s vrata sam vidio da nešto ne valja. Moj paketić nije ni pogledala. Samo je rekla: "Srela sam tvoju razrednicu, kaže da bježiš sa satova. Lijep si mi poklon spremio za rođendan, baš ti hvala!"

Što sam mogao? S krupnim suzama u očima povukao sam se u svoju sobu i gurnuo glavu ispod jastuka. Toliko truda sam uložio, a sve je propalo. Zašto? Gdje sam pogriješio?

Rat u kući

Zoran ima žestok okršaj s mamom.

- Ne mogu jesti! - viče iza pritivorenih vrata kupaoalice.

- A tko te tjerao da prije ručka pojedesh punu vrećicu slanića? E, nećeš mi iz kuće dok ti tanjur ne bude prazan!

- Ali, mama, dečki me čekaju. Razumiješ? Imam dogovor!

- I ručak je dogovor! Obitelj zajedno ruča. Tako su se pošteni ljudi dogovorili još prije milijun godina. Za koga se ja mučim oko jela? - uzvratila mama uvrijeđeno, a zatim se razbjesni još više. - Što si učinio s kosom? Zar ćeš takav izaći van?

- Mama, ti si staromodna. A gdje su mi traperice?

- One izlizane i poderane traperice? E, sad mi te je previše. Nećeš ti nikamo! Ili se uredi pristojno ili ostani doma!

- Ja ovako više ne mogu! - Zoran ljutito baci u kut svoju sportsku torbu i brizne u plač od kojeg je zvonila sva kuća. - Mene svi maltretiraju! Ne mogu to podnijeti. Ja ću pobjeći iz ove kuće!

- Što se ovdje događa? - upita otac koji je, čuvši

njegove riječi, ušao za dječakom u sobu. - Zašto opet ratuješ s mamom?

- Pusti me na miru. I ti si na njezinoj strani!

Tata polako priđe njegovu krevetu i sjedne. Zoranu se na trenutak učinilo da je u njegovim očima bljesnula suza. Zatim otac privuče dječakovu glavu na svoja koljena pa reče:

- Sinko, ne moraš ti nikamo bježati. Kad te nešto muči, dođi k meni, ma što god to bilo. Ja ću te ovako zagrliti i držat ću te sve dok ne prođe tvoja muka.

Povratnik

Mali je dječak proveo božićne blagdane u velikoj i bogatoj zemlji. Kad se napokon vratio kući s lijepim darovima, sjatili se oko njega dječaci iz susjedstva, a znatiželja im sjaji u očima. Sve pitaju, sve bi htjeli znati, sve ih zanima, a najviše kakva se čuda i tajne skrivaju u dalekim i nepoznatim gradovima.

- Reci nam - navalili na njega - što ti se tamo svidjelo najviše od svega?

- Pas moga ujaka! - ispali dječak kao iz topa.

Osvajanje*

Stare i mudre knjige svjedoče da je jedan mali europski narod osvojio više svijeta od Batu-kana i starih Rimljana. Još sredinom sedamnaestog stoljeća krenuo je tiho, bez mržnje i oružja, iz svoje kolijevke između Panonske ravni i Jadranskoga mora, i stigao u bezbrojna mjesta poznatog svijeta. I danas se posvuda vide tragovi toga osvajanja. Simbol moga naroda nose već ljudi cijeloga planeta. Nose ga blizu srca, između košulje i kaputa. Štoviše, grli ih oko vrata poput dragog prijatelja.

Jeste li znali da kravata potječe od Hrvata?

* Tekst *Osvajanje* raden je za modnu marku kravata *Croata* početkom 1990. godine

Gospodar vremena

U davno doba Gospodar vjetra i oluje, sunca i mraza, sazvaio je svoje podanike da mu odaju zahvalnost za sve godišnje prinose s njihovih polja i vinograda. Ali umjesto da izraze počast Gospodaru vremena i da mu se poklone, oni su došli sa svih strana svijeta da se pokažu u svom punom sjaju. Odjenuli su najljepšu odjeću, okitili se zlatom i biserjem i okružili se bogatom pratnjom. Bilo je među njima careva i kraljeva, raznih odličnika, učenjaka i umjetnika i svakojake ponosne gospode.

Isticali su se među običnim svijetom zbog visoko podignute glave.

Gospodar vremena motrio ih je uvrijeđeno. Ni jedan od velikaša, u svojoj oholosti, nije pred njim savio koljeno, čak ni spustio glavu u znak poštovanja ili barem pristojnosti. Nitko, osim priprostih ljudi iz puka.

Velika srdžba obuze Gospodara vremena. Snažnim zamahom svoje desnice naredi mraku i magli da zaogrnu svijet od pojasa naviše. Tako je prisilio da pognu glavu veoma nisko svi oni koji su htjeli pronaći put na povratku do svoje kuće. Bila je to kazna za ohole podanike.

O tad svi nabusiti ljudi i oholice žive kao u mraku i magli i ne vide ništa drugo osim sebe. Tumačaju svijetom poput slijepca i sve su im tajne života skrivene.

Sreću, ljubav i pun život nalaze djeca, obični ljudi i oni koji spuštaju glavu tako nisko da čuju šušanj trave i šapat prirode.

I ta igra traje već stoljećima.

Borba za sjeme

Prije mnogo tisućljeća u jednom je plemenu neki čovjek uzeo šaku sjemena sa zajedničke gomile. Kad ga je krišom polagao u zemlju, njegovi su ga suplemenici otkrili. Uz galamu i prijetnje, dovukli su ga pred plemenski sud, tražeći za njega smrtnu kaznu. Čovjek se posebno ražalosti videći da i njegov sin, ljubimac, s prezirom okreće glavu od oca, kradljivca. Zato, pod teretom teške osude, zamoli da mu prije smrti ispune posljednju želju.

- A što hoćeš?

- Želim nekoliko trenutaka ostati nasamo sa svojim sinom!

Bilo mu je udovoljeno i čovjek šapne dječaku na uho:

- Sinko, upamti dobro, ja nisam ukrao, nego sam sijao za opće dobro. Pričekaj da prođu snjegovi i magla pa kad sunce opet zavlada nebom, pođi na mjesto gdje sam položio sjeme u zemlju i naći ćeš da je iz tla niknula nova biljka koja će, kad joj dođe čas, roditi isto onakvo sjeme kakvo sam položio u zemlju. Po tome ćeš znati da sam govorio istinu.

Sin je nestrpljivo očekivao da dođe naznačeno vrijeme. Bio je zadivljen kad je otkrio nezapamće-

no čudo. Sjeme je rodilo novo sjeme. Sada je znao da je njegov otac bio nevin i zato nije mogao odoljeti, nego je ponovio očev postupak. No i on je bio uhvaćen. Štoviše, prošao je i gore od svojega oca jer je proglašen ludim, on i sav njegov rod. Izolirali su ga i ubuduće čuvali sjeme daleko od njega i njegovih potomaka.

Ta se priča otada ponavlja stoljećima, sve do naših dana. I danas, na svim stranama svijeta, do zuba naoružani ljudi, još uvijek ljubomorno čuvaju sjeme od mudrih.

Savjest i crv

U skromnome stanu pod ljudskom kožom živjela zdrava Savjest, umivana svakog jutra studenom vodom ispod slavine. Jednoga dana, gle, ide ta ista Savjest pješice, a neki joj Crvić dobaci, onako usput, u hodu:

- Ako me primiš kod sebe za podstanara, svakog ću ti jutra grijati vodu.

"Čini se da je pogodba čista!", pomisli Savjest, smjesta prihvati ponudu i već od sutradan Crv je marljivo podgrijavao vodu, a toplina je bila ugodna za oboje. No malo-pomalo, Savjest je postajala sve tromija, sve neotpornija, pravi mekušac, a Crv je naprotiv bivao sve živahniji i žilaviji. Osjećao se tako dobro da je čak, ohrabren sigurnošću i toplinom, zasnovao obitelj. Budući da mu je sada trebalo više mjesta, zatražio je od Savjesti da se malo stisne. Ona je ionako uvijek sama. Tako se Crv sve više i više širio, a Savjesti je ostajalo sve manje i manje prostora, dok se na posljetku nije sasvim iselila iz toga čovjeka. Naime, od one silne dječurlije Crva, nije mogla naći mira ni spokoja.

Postavši jedini gospodar čovjekova tijela, Crv je odmah nabavio dobra, topla odijela u kojima se

uvijek osjećao ugodno. Neobično je što se taj čovjek i sâm počeo ponašati poput Crva, iako je bio odjeven u udobnu i skupocjenu odjeću.

A savjest je potom dugo lutala uokolo tražeći sebi novo boravište. No kad se napokon smjestila, nikad više nije zaboravila zlo koje ju je snašlo. I otada Savjest u svojoj blizini ne podnosi Crva i njegovo grickanje.

Pet tragača

Nekoć davno, dok još na svijetu nije bilo vatre, živjela su u nekom kraju petorica prijatelja. Prvi je obrađivao kamen, drugi drvo, treći je od svega što bi mu došlo pod ruku oblikovao svakakve novite, četvrti je bio mudrac, a peti je neprekidno hodao od jednoga do drugoga raspitujući se što se novo pod kapom nebeskom dogodilo.

Jednom zgodom, kad su se sva petorica našla zajedno, onaj posljednji započne razgovor:

- Znaš, razmišljao sam što bi nas moglo učiniti bogatima... I evo što sam smislio!... Kad bi netko od nas pronašao vatru! Vatra je najvažnija stvar na svijetu. Tko bi je mogao zapaliti kad poželi, preobrazio bi sav život na Zemlji.

Četvorica su se pogledala. Nije baš da ih zamisao nije golicala, no imali su preko glave pametnijega posla. Zato su samo odmahнули ramenima i razišli se bez riječi.

Peti prijatelj, međutim, nije tako lako odustao. Pričekao je kraće vrijeme i odlučio ih ponovno obići. Kako bi kojemu pristizao, govorio bi:

- Znaš, ostali su već svojski prionuli na posao. Mislim da će prije tebe naći načina kako se pali va-

tra! - i zatim bi otišao, ostavljajući ovoga u dubokome razmišljanju.

Prvi tragač, dok je klesao kamen, primijeti da je iz njega sijevnuo plamen. Spoznao je da u svojim dlanovima već ima vatru. Drugi je, trljajući dvama komadima drva, neprestano sanjao vatru. Sanjareći tako odlutao je mislima vrlo daleko i zaboravio što mu rade ruke, sve dok se pod njegovim prstima nije pojavio dim. I on je otkrio kako se dobiva vatra. Treći je tragač također puno razmišljao. Napokon je na odblesku sunca u vodi uspio zapaliti pramen sijena. Mudrac je pod zvjezdanim nebom strpljivo čekao da vatra siđe na zemlju u obliku munje, a zatim ju je odnio u svoju špilju i tamo čuvao da se ne ugasi. Zatim su sva četvorica požurila na isto mjesto gdje su se ranije sastali. Tamo su s velikim oduševljenjem jedni drugima obznanili vlastiti postupak dobivanja vatre. Na kraju su se okrenuli prema petom prijatelju, onome što ih je neprestano obilazio i pogledali ga s velikim žaljenjem:

- A ti? Ti nisi uspio iznaći vatru?

- O, kako ne! Ja sam je odavno zapalio i sada gledam kako gori u vašim srcima! - odgovori taj peti tragač.

Sramota

Jedan se dječak rugao svojem tati zbog starinskog kaputa i cokula potkovanih čavlima, zbog širokih nogavica na hlačama i, uopće, zbog zastarjelih shvaćanja. A tata je šutio. Samo je podigao pogled u visinu gdje se, na grani, ponosno ljuljala crvena jabuka. Iako je stablo na kojem je rasla bilo već staro i povijeno, nimalo ga se nije stidjela.

„Zar nije sramota?“, pomisli otac. „Niti jedan se plod ne ruga svome stablu, a što se to zbiva s djecom i roditeljima? I ljudi još misle da su mudriji od biljaka!“

Vampiri u gradu

Matija je usnuo strašan san. Grozni vampiri došli su u grad da ljudima nanesu zlo. Svima su bili nevidljivi osim njemu. Dječak se trzao u snu. Želio je ljude upozoriti na opasnost, ali oni nikako nisu shvaćali što taj dječak želi od njih. Zato je počeo zvati u pomoć. A tad se pred njim pojavio Kralj svijeta.

- Što hoćeš da učinim? - upita dječaka.

- Spasi grad od vampira! - zavapi Matija. - Žele ubiti ljude!

- A zašto se ti bojiš za ljude? - reče mu Kralj. - Vampiri im ne mogu ništa. Oni mogu ubiti samo one koji lažu.

Matija odjednom u snu ugleda učiteljicu.

- Zašto nisi naučio? - upita ona jednog učenika.

- Bio sam bolestan - odgovori dječak, a vampiri pojure prema njemu skaćući preko klupa. Matija zatvori oči i zaplače.

Malo poslije uđe u trgovinu.

- Koliko stoji ova boca marmelade? - upita neka gospođa.

- Devetnaest kuna - odgovori prodavačica, a vampiri skoče na nju sa svih strana.

Matija se uplaši i brže-bolje potrči kući. Jedva se domogao sigurnosti svoga doma.

- Kako je bilo na nastavi? - upita ga mama.

- Dob... - zausti Matija, ali se sjeti vampira.

- Oprosti, majko, danas se u školi nisam baš proslavio. Dobio sam dvojku iz prirode, ali ću se potruditi da je popravim.

Kad se Matija toga jutra probudio, nije više osjećao nikakav strah, nego mu je dušu ispunjavala samo radost i velika vedrina. Znao je kako će odsad pobijediti svaki strah.

Zao dječak

Jedan maleni dječak svakog je dana slušao kako se svađaju mama i tata. Gledao je kako im oči sijevaju, kako ruke govore... Tko bi sve psovke na pamet znao... Tko bi im na kraj stao?

I, jednoga dana, maleni dječak je postao zao.

Napredovanje

- Kakav posao radi vaša mama? - upita Starac djecu u nekoj kući.

- Ona je službenica - odgovore djeca.

- A kad bi napredovala, što bi onda bila? - nastavi se zanimati Starac.

- Bila bi šef službe - uzvratilo jedno pametno dijete.

- Dobro, a kad bi još napredovala?

- Onda bi postala ravnateljica.

- A još više od toga?

- Više od toga je... - djeca se zbune - ... ministrica! - dobaci isto pametno dijete.

- A još više?

- Više od toga je predsjednik države.

- Više? - Starac ih stane poticati smiješkom.

- Najviše što se može biti jest predsjednik Ujedinjenih naroda! - hrabro odgovori isto ono pametno dijete.

- Više, više! - živne Starac.

- Ne može se postati više od toga! - zaključilo djeca nakon kratka oklijevanja.

- Može! - usprotivi se Starac ozbiljna lica.

- Pa što će tada biti? - zinu znatiželjno djeca.

- Mama! - odgovori Starac.

Tamo će ti biti dobro

Dok sam bio mali, velika je neimaština pritiskala našu kuću. Otac udovac ostao je sam s gomilom male djece. Za doručak bi nam najčešće narezao sira.

Jednoga se jutra okrenuo prema meni i rekao:

- Odlučio sam te poslati u vojnu glazbenu školu. Imat ćeš stipendiju. Tamo će ti biti dobro!

Tako sam se uputio u veliki grad. Osjećao sam se užasno. Vrijeme je prolazilo polako. Dani su se nizali jedan za drugim, a ja sam mislio samo na braću, oca i svoju rodnu kuću. Knjige i note nisu me zanimale. Pogled mi je stalno bježao kroz prozor. Glazba mi nije bila u duši. To se pokazalo na kraju godine. Kada sam saznao da nisam položio završni ispit, zavukao sam se pod klavir u velikoj dvorani i plakao do duboko u noć. Tu sam i zaspa.

Ujutro sam se morao spremi za put. Vraćali su me kući. Sjedio sam u vlaku i razmišljao: "Što će reći otac? On je u mene polagao velike nade, a ja sam ga potpuno iznevjerio. Ne mogu mu sada izaći na oči!" Poželio sam da me nema, da više ne živim. Rukom sam otirao suze, koje nisam mogao obuzdati, a jedna mi je dobra žena šapnula na uho:

- Ne boj se, dijete! Ima jedna ruka koja čuva ljude i kad oni za to ne znaju!

Na trenutak sam osjetio olakšanje, ali ubrzo mi se opet pred očima ukazalo očevo razočarano lice. Pogled mu je bio strog i nepopustljiv. Znao sam da ne podnosi lijenčine.

Od željezničke postaje uputio sam se pješice, vukući za sobom svoj veliki kovčeg. Uskoro sam pred sobom ugledao gradilište na kojem je radio moj otac. Što sam mu bio bliže, to su mi koljena jače klecala.

- Eno ti maloga! - doviknuo je neki radnik moje oca. On je stajao između velikih građevinskih strojeva. Okrenuo se i pogledao me. Mislio sam da ću se onesvijestiti od straha. Zatvorio sam oči i čekao. Iznenada sam osjetio njegove ruke na sebi. Podigao me u naručje.

- Radit ćeš ovdje sa mnom, možda je tako najbolje! - rekao je. - Ali dođi najprije nešto pojesti, vrijeme je gableca.

Otvorio sam oči, a sunce mi je granulo u lice, veliko, blistavo i toplo. Je li to sunce bio moj tata?

Ova nas priča vodi na periferiju grada u dvorište jedne obiteljske kuće, ali mnogo je mjesta pod suncem gdje se njezin rasplet mogao odigrati. Mogla se lako i vama dogoditi.

No krenimo redom, kao detektivi koji istražuju pojedinosti.

Već prvi pogled na kuću koju tražimo otkriva ponešto o njezinim vlasnicima. Oni nisu baš imućni, inače bi odavno dali popraviti stara oštećenja na pročelju. Izbliza se također vidi da su neki popravci na zgradi i uličnoj ogradi obavljani nestručno. Vjerojatno su ih obavili sami stanari da bi uštedjeli novac.

Zaista, sad kad znamo nešto više o ljudima koji ovdje žive, hajdemo ih upoznati.

Onda, da pozvonimo? Ali, zvono ne radi? Morat ćemo gurnuti dvorišna vrata i iz opreza pričekati koji trenutak. Čovjek bi, naime, mogao naletjeti na psa, a neki psi imaju ružnu naviku da se za sve što im nažao učine ukućani osвете prvome gostu koji naiđe. Zašto riskirati? No ovdje nema psa. Ulazna su vrata njegova glavna briga i pas bi već bio pred nama.

Molim vas, udite sa mnom, dragi prijatelji! Slijedite me u svojoj mašti. Ako nas netko u tome čak i uhvati, lako ćemo se opravdati. Ta svakog bi povukla znatiželja da nekoliko koraka skrene sa staze koja vodi u kuću, kad vidi ovakav prizor.

Veliki crveni automobil bez kotača na klocnima koji zijeva otvorene haube. Do njega, na niskom je postolju izvađeni motor, rastavljen u bezbroj dijelova. Sada, naravno, za vas detektive imam važno pitanje. Po čemu se odmah vidi da automobilski motor nije rastavio stručnjak? No ne morate se mučiti, sâm ću vam reći: jer je na travi prostrta velika bijela plahta i na njoj su pažljivo poredani vijci, opruge, matice i raznoliki drugi dijelovi da bi onaj tko ih je rastavio znao kako sve opet sastaviti istim redom.

- Koga trebate? - upita jedan od četvorice sedmogodišnjaka koji se tu odnekud stvore. Svojim obrambenim stavom dječak kao da želi reći: "Sve je ovo moje!" Zato ga bez oklijevanja pitamo:

- Gdje ti je tata?

- U kući, zvala ga mama na ručak - ispali dječak.

- Pa dobro, onda ćemo ga tamo potražiti. Pođite i vi za mnom.

- Slobodno je! - gromki glas iz unutrašnjosti kuće uzvratila na naše kucanje. - Gurnite jače, vrata zapinju!

- Dobar dan - sad ulazimo s dopuštenjem. U nekoliko hitrih koraka osvajamo nevelik hodnik i eto nas pred širom otvorenim vratima kuhinje. Za stolom sjedi ljudeškara. Pred njim se puši pun tanjur juhe.

- Trebamo domaćina!

- Ja sam - uzvratu čovjek i pogleda nas upitno. Okrene se i žena koja je još maločas premetala posude nad štednjakom.

- Htjeli bismo razgovarati s vama, ako dopuštate, ali ćemo pričekati dok ne pojedete.

- Sjednite! - domaćin gurne prema nama naslon slobodne sjedalice i reče: - Ženo, dodaj ljudima čaše, a možda i tanjure ako su gladni!?

- Ne hvala, vi jako kasnite, mi smo odavno ručali.

- I ja sam, hvala Bogu, već ručala s djetetom, a muž se ne da dozvati! - javi se žena mrzovoljno. - Samo bulji u to željezo na dvorištu. Već mu treći put podgrijavam. Ovo više ne sliču jelu.

- Ma tko će misliti na jelo? - reče muškarac jednako zlovoljnim tonom - prije dva tjedna obećali su mi doći iz servisa, a ja svakog dana trebam auto. Čekaj danas, čekaj sutra i ništa. Na kraju sâm zasučem rukave i primim se posla. Nisam neki mehaničar, ali nešto sam naučio. Najvažnije je paziti da se skinuti dijelovi ne pomiješaju. Ja ih slažem na plahu, a poslije se zna: kako si odvrnuo tako i zavrni!

- Vama se, dakle, pokvario auto?

- Što, da niste vi iz servisa? - čovjek razrogači oči.

- Ni govora, nas zanima nešto drugo.

- Ništa ne razumijem! - zbuni se muškarac, a i žena nas znatiželjno pogleda. Međutim, ona čudno stisne oči kao da se iznenada uplašila. Pogled joj prhne nekamo kroz prozor. Sad pazite, dragi moji detektivi, to je ono što čekamo.

Njezinome suprugu ne promakne promjena na ženinu licu pa i on brzo pogleda u istome smjeru.

Naglom kretnjom zaustavi podignutu žlicu u zraku i ostane trenutak otvorenih usta kao da nešto očekuje, ili čak možda osluškuje. I njegov je pogled uperen prema prozoru, sva mu je pozornost tamo usmjerena.

- Ta dernjava!?! - odjedanput problijedi i skoči prema izlazu.

Žena stane pred njega, pokuša mu svojim tijelom prepriječiti put, ali on je gotovo odnese sa sobom, gurne u stranu i nasrne na vrata. Kvaka jekne pod pritiskom njegovih šaka, a vrata zadrhte.

- Mamicu vam vašu, zgazit ću vas! - zaurla gorostas odmah s praga i digne prijeteći ruke. - Na mrtvo ću vas tući! - glas mu je izobličen. U njemu se hrvaju i očaj, i bijes, i suzdržana kletva. Pojuri prema dječacima. Oni se razbježe na sve strane odbacujući alatke, vijke, žice i razne dijelove automobila kojima su se igrali. Na plahti ostane hrpa željeza.

- Na mrtvo ću vas prebiti! - vikne muškarac još jedanput i na tren se zaustavi usred dvorišta ne znajući za kojim će krivcem najprije poletjeti, a onda jurne za vlastitim sinom koji, izbezumljen od straha, pokuša uteći zajedno s ostalima.

Međutim, u nekoliko krupnih skokova golema ljudeskara stigne nejačka kojem se odrezaše noge. Široke šape zakuju dijete u mjestu, a onda ga dignu uvis kao krpenu lutku.

Dječarac se pokuša zaštititi ručicama, sakriti glavu pod rame, bilo kamo... A kamo bi? Dok grmi teška očeva srdžba, njemu poteče suza niz obraz. Zatim nagli bljesak u očima gnjevna čovjeka. Strašni zamah ogromne ručerde samelje zrak nad

djetetovom glavom. Sva se priroda sledi u očekivanju udarca. A dječak vrisne:

- Tatice! Tatice!

Zatim veliki čovjek spusti nježno svoj krupni palac na mali, rumeni obraščić i polako otre suzu s lica svome dječaku.

Mi detektivi mrmljamo neku ispriku, spominjemo tobože neku zabunu, ali nikakve zabune nije bilo. Došli smo samo vidjeti događaj koji nas je zanimao - pobjedu čovjeka nad samim sobom, najveće junaštvo na svijetu.

Snaga ljubavi

U ravnici, među livadama i žitnim poljima, smjestilo se ljupko seoce, ni malo ni veliko. Srcem ga čovjek za tren obuhvati pa osjeća kao da su se u njemu samome smjestile tihe kućice koje su crvenilom svojih krovova poprskale obzor. Nježne krošnje zelenih voćaka trepere na povjetarcu poput uzbuđenih srdaca i u njima dozrijevaju raznoliki plodovi, slično kao u ljudskim dušama, gdje bujaju raznovrsne želje. Pod plavom nebeskom kupolom, našim zajedničkim domom, toplo, žuto, sunčano ognjište grije i svjetlom obasjava svaku travku. Gakanje i kokodakanje peradi, brujanje traktora, glazba iz neke kuhinje, koraci, dozivanje... zvučni su znak da život prolazi svojim svakodnevnim putem.

Isparivanje stajskoga gnojiva, sijena, svježe otkopane zemlje i parfemi nekoliko žutih cvjetova iz obližnjega vrta čine nevidljivi mirisni koktel u kojem uživa tek pisac ovih redaka jer su svi drugi zauzeti važnijim poslom.

Taj čudan čovjek, vaš pisac, učinio je još jednu stvar za koju tobože pametni ljudi nemaju vremena. Zaustavio se i popričao s dječacima što su se

igrali pokraj stare ograde. Ispod njihove razbarušene kose i usred prašnjavih lica otkrio je čiste i bistre oči. U tim su se očima miješali zbilja i san kao u svakome pravom životu. I tu, gdje nitko ne bi očekivao, od neuke djece pisac je saznao za najveću snagu na svijetu. No to je posebna priča, a evo kako su je ispričali dječaci.

U selu je živio mladić po imenu Ivan. O njemu se govorkalo:

- Taj je zalutao među ljude!

Što bi Ivan dohvatio svojim ručerdama, to se pod njima mrvilo i lomilo. Cipele mu je odavno pravio seoski postolar jer za njegova stopala u trgovinama nije bilo broja. Ni u vojsci za njega nisu pronašli odgovarajuće čizme. Služio je u specijalnoj jedinici, a kući se vratio još širih ramena i za nekoliko centimetara viši stasom. Njegova su leđa bila kao odvaljena od stijene.

Selom se priča zgoda da je u četvrtom razredu osnovke baka povelala Ivana u grad da mu nabavi novu obuću.

- Molim vas cipele za moga malog! - zatražila je.

- Odmah! - odgovorio je trgovac. - A koji broj?

- Četrdeset i osam! - uzvratila je baka i ne trepnuvši.

- Pa gdje, molim vas, rastu djeca s takvim stopalima? - zinuo je trgovac, ali kad je ugledao dječaka, samo je nemoćno slegnuo ramenima.

To je bio posljednji pokušaj da se Ivanu kupi obuća u nekoj trgovini. Njegovo je tijelo bilo izvan serije. Sve je kod njega bilo nekako uvećano. Gdje god bi se pojavio, za njim bi se pronosio glas:

- Zar je ovaj sisao slonicu?

No unatoč svom golemom stasu i snazi Ivan je, začudo, bio meka srca i dobroćudan. Kretnje su mu bile polagane, a glas tih i nenametljiv kao da je htio sakriti svoju prisutnost pred drugima. Bio je prava suprotnost svojim bučnim vršnjacima, ako se za druge mladiće njegovih godina, koje je nadrastao za glavu i zasjenio širinom ramena, uopće moglo reći da su mu bili vršnjaci.

Ivanova bezazlenost, a još više njegova neobična snaga, brzo su mu pribavile popularnost i privrženost seoskih dječaka. Djecu je branio. Samo jedan njegov strog pogled bio je dovoljan da zaustavi svakog napadača. Zato su se dječaci rado igrali u njegovoj blizini. Uz njega su se osjećali zaštićeni. Štoviše, on je strpljivo podnosio njihove nepodopštine i nije se ljutio kad su ga posipali sijenom i slamom ili se drukčije igrali s njim.

Selom su se pronosile glasine da je kao od šale podigao na ramena četvoricu momaka, da je usred štale oborio razbješneloga bika i za okladu ispio bačvu vina te da nije ni trepnuo kad mu se na leđa srušila velika greda... U tim je glasinama bilo, naravno, neistine i pretjerivanja, ali dječacima to nije nimalo smetalo da mu se dive. Bio im je idol. Gledali su u njega kao u Boga.

Jednoga je dana Ivan traktorom dovezao tanjurače na popravak seoskom kovaču. No budući da ga nije zatekao u radionici, ostavio je golemu željeznu napravu ispred kovačnice. Upravo se okrenuo da pođe kući kad je začuo ljutit povik:

- A što si mi, Ivane, zatvorio ulaz u kovačnicu tom silnom gvoždurijom? - prigovorio je kovač koji se toga trena odnekud stvorio.

Ivan ga je mirno pogledao, a zatim prišao tanjuračama, dohvatio ih rukama i podigao visoko u zrak.

- Pa gdje hoćeš da ti ih stavim? - upitao je.

Kovaču je cigareta skoro ispala iz usta, a ljudi koji su se tu zatekli zanimali su od čuda i iznova se zapitali otkud tom mladiću tolika snaga.

Upravo zbog takvih događaja dječaci su uzbuđeno slijedili svaki Ivanov korak, uživajući unaprijed u snazi svog idola i u njegovim poduhvatima.

Vrijeme je prolazilo. Ivan je sebi za ženu odabrao krhku, ali odlučnu djevojku vrijednih ruku. Zvala se Ankica. Njih je dvoje živjelo prilično skladno. No život kao život, svakome sprema široke staze, ali i uske prolaze.

Tako su dječaci jednom prilikom nehotice postali svjedoci njihove prve bračne nesuglasice. Ivan i Ankica gledali su prijeteći jedno u drugo kao dva jarca kad se nađu na usku brvnu nad ponorom. Nasuprot divu Ivanu uspravila se mala Ankica čiji je tanak struk gotovo mogao svinuti vjetar. Stajala je, ne povlačeći se, kao da je bila spremna položiti život za ono za što se borila. Dječaci su se iznenađeno uplašili za nju. Tko zna, možda su zbog njezine neobične odlučnosti suosjećali s njom? Možda su u ludosti njezina čina, i ne sluteći, vidjeli sebe u borbi sa svojim životom? Bila im je nekako draga u svojoj hrabrosti. Znali su da je Ivan može oboriti jednom rukom.

No dječaci su ostali duboko zbunjeni onime što su vidjeli. Kao da im je neka nepoznata sila potresla srce pred tim neobičnim prizorom. Ivan je obo-

rio oči i povukao se, a Ankica mu je prišla i zagrlila ga.

Dječaci su se pitali kakvu je nepoznatu snagu u sebi imala djevojka koja je jednim pogledom nadvladala diva. I kad god bi je susreli, otada su s poštovanjem gledali tu krhku Ankicu.

Ruke

U cik zore čuli su se mali i veliki koraci. Škripnula su dvorišna vrata. Zatim se zvuk koraka pojačao.

Zgrade, ograde, krošnje drveća, sve je još obavijao mrak. Samo ispod rijetkih uličnih svjetiljki bila je vidljiva pobjeda svjetla nad tamom. Oko takvih mjesta treperile su sjenke, kao da se njima igrao vjetar.

Cestom su se približavale dvije krupne ljudske prilike i jedna malena između njih. Očigledno, dvoje odraslih s djetetom. Dječji je korak bio lepršav i nestrpljiv, čas sporiji, čas brži, a za korak odraslih teško je bilo odrediti je li pouzdan i čvrst, ili zapravo zabrinut i umoran.

Žena se sagnula prema djetetu i poluglasno mu nešto rekla. U znak da je razumjelo, dijete je kimnulo glavom i istodobno ubrzalo hod. Zatim se ista slika ponovila još nekoliko puta.

Napokon se skupina dovoljno približila. Čuo se glas:

- I kad jednom budeš u vlaku, ne otvaraj prozor, razumiješ?

Dijete je opet poslušno kimnulo i ubrzalo korak. Žena se zlovoljno okrenula mužu.

- Ona na sve samo klima. Uopće me ne sluša!

Muškarac se nasmijao i odgovorio:

- Pa i ne sluša te, sva je u sedmom nebu!

- No lijepo! A zašto se ja onda trudim?

- Mala ne ide sama, ide s razredom. Kad učiteljica kaže: "Obucite pidžame!", i naša će kćerkica obući pidžamu. Kad druga djeca budu prala zube, i ona će. I tako redom! - Zar ne, dušice? - sada se i otac obratio djetetu.

Djevojčica se zahvalno osmjehnula.

- Sendviči su ti u torbi na vrhu. Nemoj ih odmah sve razdijeliti...

- Znam, mama, rekla si mi već!

- I, na putu do željezničke postaje, sjedni negdje u sredini autobusa...

Ženin se glas odjednom izgubi u žamoru mnoštva. Sa svih strana su dolazile slične skupine djece i roditelja. Miješalo se uzbuđenje i briga.

Mjesni autobus je već čekao. Prtljažni je prostor bio otvoren. Vozač je preuzimao putne torbe od roditelja i slagao ih jednu do druge. Djeca su se ljubila s majkama i grlila očeve. Vrcnula je i poneka suza, a zatim ju je brzo obrubio osmijeh.

Uskoro su sva sjedala bila zauzeta. Učitelj je započeo prozivanje.

- Mo-re! Mo-re!!! - izvikivala su djeca i mahala roditeljima. Prozori su se zamaglili od pritisnutih noseva i obraza. Bilo je i krugova od usana na staklu.

No nešto ipak nije bilo kako treba, nešto u zraku... Kao kad slikar obilazi svoje platno jer osjeća da na njemu nešto nedostaje, možda tek neka pojeđinost, možda samo još jedan potez kista, ali tako

važan da su u njemu sažete sva snaga i sva vrijednost budućega djela. Tako je i tog jutra sve bilo savršeno osim jednoga važnog detalja, osim dodira Đurine ruke. Bez toga se nije moglo dalje, samo to još nitko nije znao.

- Jučer sam ga dao pregledati - govorio je vozač.
- I sve je bilo u redu!

Iskočio je i otvorio poklopac motora, a zatim se vratio i rekao brišući ruke:

- Ne znam, što mu je odjednom? - izgledao je kao da se ljuti na tko zna koga. Samo, to nije pomoglo. Motor nije htio niti zakašljati. - Ako odem po drugi autobus, vama će otići vlak. I na čemu smo onda? - mrmljao je sebi u brk.

Učitelj ga je gledao strpljivo, ali zabrinuto. I on se zamislio. Napokon je predložio:

- A da ga pogurnemo?... Sići će djeca, a tu su i roditelji!

Vozač je slegnuo ramenima i složio se:

- Ionako ništa drugo i ne možemo. Sve sam već pokušao!

Nastade cika, jurnjava, štropot. Motor je izdajnički krkljao, pravdao se, opirao... Djeca su ga molila, milovala oplatu karoserije, uzdisala... Roditelji su bacali dogorjele cigarete, kašljali... Učiteljica je izgubila štiklu i ostala stajati na jednoj nozi kao roda...

- Ovo postaje ozbiljno! - rekao je učitelj gledajući na sat. Otpuhnuo je pramen kose s čela i obrisao znoj.

- Vlak vas neće čekati - progovorio je netko sa strane.

- To me i zabrinjava - upozorio je učitelj. - Jedva sam osigurao smještaj. Ako ne dođemo na vrijeme,

naše će sobe izdati drugima i propada cijelo ljetovanje. Takav je dogovor! Možemo se odmah vratiti kući.

Dječja su se srca sledila. Svi snovi, sva sanjarenja, sve se odjednom srušilo kao kula od karata. A mjesecima su za to živjeli, samo o tome šuškali i šaputali! A sve tajne? A svi planovi?... Djeca su gledala u odrasle, u roditelje. U očima im se zapalila molba. No čak i oni koji su uvijek sve mogli i sve rješavali, sada su stajali spuštenih ramena, bespomoćno šuteći.

- Uprite, svi još jednom! - povikao je jedan otac videći da se djeci slamaju snovi. - Gurat ćemo ako treba do mora!

Nastala je opet galama, uzbuna. Nova nada i... ništa. Golema mračna mrcina od tko zna koliko to na prkosila je svima, hladna i bešćutna. Uprla se o šljunak, škripala i grebala po tlu... Nije se dala. Gurali su je i udarali, kumili i molili... Uzalud.

U kući s druge strane ceste upalilo se svjetlo.

- Kakva je to galama? - promrmljao je stari mehaničar Đuro navlačeći hlače preko pidžame.

Snen i neočešljan izašao je na ulicu. Jednim je pogledom obuhvatio gomilu i sve shvatio. Prišao je i upitao:

- Što je, djeco? Zar to magare neće? - potom je zagnjurio glavu ispod poklopca motora. Pružio je ruku da mu dodaju ključ, i sve je bilo gotovo za tren.

Nešto je kresnulo i nastala eksplozija. Bum, brrrm!... tresla se mašina, krotka i poslušna, pod Đurinom majstorskom desnicom.

Djeca su uletjela na sjedišta zadržavajući srca da i ona ne prasnu, ne eksplodiraju.

- Mo-re! Mo-re! - odjeknulo je ponovno, a zatim pjesma. I ona se ozbiljna učiteljica nasmijala.

Sirena je kratko svirnula. Brzi osmjesi, mahanje rukama, a zatim je velika kutija na kotačima nestala iza zavoja odnoseći bezbroj zlatnih snova u susret moru i suncu.

Nakon nekoliko dana u mjesto se opet vratio svakodnevni život, polagan i pomalo dosadan. Ljetna je vrućina tome samo još pridonosila.

Mehaničar Đuro, stari udovac bez djece, zagledao se nekamo daleko, preko crte života. Sve mu je tamo izgledalo mutno i sivo, bez svjetla, bez nade i radosti. Udarila mu neka samoća u srce pa ga guši... "Starost je tu. Gdje je bio? Što je učinio? Čitav je svoj vijek proveo s glavom ispod haube!... I tako će do smrti! A zašto?"

Tek kad je stao pred njim, Đuro je primijetio poštaru koji je sjašio s bicikla i otvorio torbu. Uplašio ga.

Stari se mehaničar povukao korak nazad. Odmahnuo je rukom i pola u zbilji, a pola u šali rekao:

- Bježi od mene s tim svojim računima!

- Nisu računi ovaj put - odgovorio je poštar. - Šalju ti pozdrave daci s Jadrana!

Đuro se sjetio prizora one noći. Zatim se zagleda šutke u svoje žuljevite, izbrazdane ruke. I zadržati. Te ruke bile su njegova ulaznica u novi i bolji svijet. I on ga je gradio.

Odjednom se ohrabri i opet podigne pogled preko crte života. Otkrio je tamo prijeko puno svjetla, topline i neke nove, iznenadne snage.

I posta mu toplo oko srca.

Sijač sreće

Jednoga dana vidješe dječaci nekog, neobičnog starca kako ide ulicom s velikom košarom ispod miške, prepunom blistavih zvijezda. Laganim zamahom ruke on bi s vremena na vrijeme zagrabilo iz košare i zavitlao oko sebe kao da sije. Tada bi mnoštvo prekrasnih zvjezdica zalepršalo oko nje ga poput jata krijesnica.

- Što to radite? - upitaše ga dječaci goreći od znatiželje.

- Sijem sreću! - odgovori starac i mirno nastavi svoj posao dok su mu se među prstima caklili predivni dragulji iz kojih su dječake gledale tople dugine boje poput sunčanih očiju.

Zadivljeni tom ljepotom mališani smjesta pojurise da uhvate sreću, ali uzalud. I oni najhitriji i najokretniji ostajali bi praznih ruku.

- Zalud je to što činite - osvrnuo se tajanstveni starac. - Tako je nikad nećete uloviti!

- Zašto? - upitaše začuđeni dječaci.

Nasmiješivši se, starac tiho prozbori:

- Onaj tko grabi rukama prema sebi, nikad neće uhvatiti sreću. Tek kad se naučite sijati radost i

Ljepotu oko sebe, bit ćete pozvani na njezinu žetvu. Sreća se uzima raširenih ruku.

Pogovor

Kako siješ, tako ćeš i žeti

Zacijelo bi se naslov ovoga teksta mogao shvatiti odveć ozbiljno, biblijski teško ili previše mudroslovno. Pa ipak taj naslov, čini se, daje temeljni ton priča-ma Božidara Prosenjaka, pisca istaknuta romana *Divlji konj*, ali i niza drugih djela kojima je ovaj autor jednostavno, uz Sanju Pilić, Zlatka Krilića, Veru Zemunić, Tita Bilopavlovića, Ivana Kušana, Antu Gardaša, Zvonimira Baloga, Sunčanu Škrinjarić, Višnju Stahuljak i druge pisce za djecu, osvojio najmlađe, mlade i nešto starije čitatelje. Prosenjakove se knjige i čitaju, i kazališno izvode, i uobličuju u slikovnice, i kuju zlatnim nitima riječi u najljepše stranice hrvatske dječje književnosti. Ako su svojedobno Ivana Brlić-Mažuranić, Jagoda Truhelka, Josip Cvrtila, Vinko Kos ili koji drugi pisac s lakoćom znali posve zaokupiti pozornost najmlađih i mladih čitatelja, danas ta vještina bez imalo pretjerivanja pripada Božidaru Prosenjaku i nizu spomenutih ili - neka oprostite - nespomenutih pisaca.

Božidar Prosenjak je i sijač i žetelac. Kad sije - a sije riječi, smisleno ih niže u rečenične nizove, rečenične nizove pretvara u priče - Prosenjak se i smije, ili zaplače, ili iskaže otvorenu sućut, ili opomene, ili ukaže na temeljne ljudske vrijednosti - vrijednosti ljubavi, prijateljstva, darivanja, razumijevanja, odganjanja za solidarnost i dijeljenje. Dakle, kad Prosenjak sije, uglavnom sije iz radosnih trenutaka svoga doživljaja svijeta, bližnjega i sebe u tome svijetu; taj svijet je rijetko naopak, rijetko izvrnutih vrijednota, rijetko opečaćen suzama i patnjom; taj je svijet znatno češće

svijet čistoće, vedrine i dobrote. Osim toga, dok Prosenjak sije svoje riječi i svoje priče, on zna oduhoviti, on znade biti duhovit, humorističan, nasmiješene nutrine, vedrih očiju i pogleda u kojemu nema zebnje, straha ili mučnine. Prosenjakov svijet daleko je od svijeta mučnine i egzistencijalne tjeskobe. Njegov spisateljski dar - zacijelo dar milosti i dar srca - čitatelju omogućuje da se i u teškim prilikama i trenucima suoči sa stanjem svoga života i svojih životnih nedaća te ih pretvori i pretoči u koraljni smijeh dobroćudnosti, prijateljstva i supatništva. Kad Prosenjak sije, ne sije u suzama, možda poznaje trenutke slabosti vlastita nadahnuća, ali ga ni to ne priječi da vješto sastavljenom poantom zaključu priču, ma kako tužna bila ili mogla tužno završiti. Primjerice, u priči *Suza* autor svoje pripovijedanje vodi k jednom jedinom cilju: onomu koji se može prisposodobiti Abrahamovoj kušnji da ubije svoga sina Izaka te kad već očekujemo da će se na djetetovu glavu spustiti teška ručerda njegova oca, događa se velik i snažan obrat: "Sva se priroda sledi u očekivanju udarca. A dječak vrsine: "Tatice! Tatice!" Zatim veliki čovjek spusti nježno svoj krupni palac na mali, rumeni obraščić i polako otre suzu s lica svome dječaku". Otac je, unatoč golemoj srdžbi, strašnu gnjevu, uspio pobijediti sama sebe. Taj je, pak, događaj, pobjeda čovjeka nad samim sobom, reći će i prosijati Prosenjak "najveće junaštvo na svijetu".

Božidar Prosenjak je doista sijač sreće - ma koliko mi osobno ta riječ ne bila draga. Sreću sam uvijek doživljavao kao nešto vrlo neodredivo, relativno. Tko je zapravo sretan? Što je to sreća? Ta sam pitanja sâm sebi često postavljao i kao dijete i kao odrasla osoba. Odgovor bi uvijek izostajao. Više su me privlačile riječi radost, veselje, živost, život, nježnost,

darivanje, da i ljubav. Ljubav. Ali sa srećom nisam imao sreće. Kao da me nije htjela, iako bi cio moj život mogao biti njezinom potvrdom. Prosenjak je ipak sijač sreće, i po toj je kratkoj mudrosnoj priči naslovio cijelu svoju knjigu. Možda bi mogao, takav kakav jest, nasloviti cio svoj opus, cijelo svoje djelo, svoje stvaralaštvo. Jer njegovim riječima, tko grabi rukama prema sebi, nikada ne će sreće dohvatiti. Tek kad se postigne mudrost sijanja radosti i ljepote oko sebe i za druge, moći će se žeti sreća.

Prosenjak je, rekosmo, i žetelac. Njemu, naime, uspijeva ne samo razumjeti i prihvatiti činjenicu da se ne sije za sebe, nego se sije za druge, da bi i drugi mogli sudjelovati u žetvi. Ne pripovijeda Prosenjak samo za sebe i zbog sebe, on nadasve pripovijeda za druge i zbog drugih jer mu je isključivo do drugih stalo. A kad žanje, žanje raširenih ruku, nasmijana lica i radosne duše. U tome je majstorstvo pripovijedanja Božidara Prosenjaka i to ga čini posebnim darom u okvirima hrvatske književnosti za djecu. U svojem *Sijaču sreće* Božidar Prosenjak nam se predstavio kao iznimno uspješan majstor kratke prozne forme, oblika djeci draga i razumljiva, nename-tljiva i izvorna. U svim ga pak stvarima najviše zanimaju vrijednosti koje bi posebno valjalo njegovati unutar obitelji, ali i unutar svakoga ljudskog odnosa. Plemenitost je dar, nju je teško naučiti, kao što je jako teško naučiti djecu da je, unatoč svim razornim snagama koje oko sebe svakodnevno gledaju i kojih su svjedoci, daleko važnije biti nego imati, a da je najvažnije živjeti za druge. Živeći za druge, živimo i puninu svoga života. Takav je Božidar Prosenjak. Drugim riječima, kako siješ, tako ćeš i žeti.

Božidar Petrač

O knjizi Božidara Prosenjaka

"Sijač sreće"

Mi učenici moramo jako mnogo učiti i ne bi nas trebali opterećivati teškom lektinom. Kad bi ovakve priče bile u lektiri, svi bi ih rado čitali. (Sandra Batarilović, 6. r.)

Književnik ima jako mnogo tema i ideja iz života. To je posebno došlo do izražaja u "Sijaču sreće". (Adrijana Tunjić, 6. r.)

OVA JE KNJIGA ZAKON!

Mislim da je pisac u pričama opisivao baš mene. Najviše mi se svidjela "Domraća zadraća". Ubacivanjem slova "r" priča je dobila šaljivi ton, a tema je ozbiljna. Voljela bih da takve priče budu u lektiri. (Monika Pejaković, 6. r.)

Voljela bih kad bih znala tako duhovito pisati. (Sandra Lukačević, 6. r.)

Način na koji su priče napisane jako mi se sviđa. Rečenice su kratke i jednostavne. Iz njih se može zavoljeti književnost. (Ivan Jurić, 6. r.)

Knjiga će mi pomoći da u sjećanju zauvijek sačuvam trenutke djetinjstva. (Lucija Mrkonjić, 6. r.)

Uz neke priče sam se jako dobro nasmijala. Uživala sam slušajući nastavnicu koja nam ih je čitala. Poslije sam o njima dugo razmišljala. Ima tu svašta

što se može naučiti: o ponašanju, razumijevanju, prijateljstvu, druženju... (Emilija Bajrić, 6. r.)

Voljela bih da za vrijeme nastave pričamo o takvim problemima. (Morana Kosić, 6. r.)

U pričama sam pronašla nekoliko osoba vrlo sličnih meni. Ima i nekih situacija iz moga života. Naučila sam da toplina u pričanju ljude čini sretnijim. (Mirna Pavlović, 6. r.)

Bilješka o piscu

Božidar Prosenjak rođen je 1948. godine u Koprivnici. Školovao se u Kuzmincu, Koprivnici, Parizu i Zagrebu, gdje je završio Filozofski fakultet na Odsjeku za romanistiku. Živi u Velikoj Gorici. Profesionalni je književnik.

Prozu, pjesme, dramske tekstove i osvrte objavljuje u dnevnom i periodičnom tisku, na radiju i televiziji. Stalni je ili povremeni suradnik časopisa za djecu *Modra lasta*, *Prvi izbor*, *Radost*, *Smib*, *Zvrk* te *Cvitak*, *Koutek* i dr.

Autor je dvadesetak knjiga za djecu i odrasle. Danas je jedno od najznačajnijih imena u hrvatskoj književnosti svoje generacije. Uvršten je u školsku lektiru i u školske udžbenike.

Njegov roman *Divlji konj* samo u Hrvatskoj je do 2003. godine objavljen u deset izdanja. Dobitnik je dviju uglednih nagrada za književnost: "Grigor Vitez" i "Ivana Brlić-Mažuranić".

Pojedini radovi ovog autora prevedeni su na više od dvadeset svjetskih jezika.

Godine 2000. *Sijač sreće* postavljen je na scenu, od tada, u interpretaciji glumca Dubravka Sidora, ova je kazališna predstava imala stotine izvedbi.

Bilješka o ilustratorici

Rođena u Šibeniku 1969. godine, Katarina Halužan svoje školovanje završila je u Zagrebu gdje je diplomirala na Akademiji likovnih umjetnosti. Nakon studija svoje crtačke vještine usavršava prilikom rada na animiranom filmu, a od 1998. profesionalno se bavi ilustriranjem. Svoje ilustracije objavljuje u dječjim listovima *Smib*, *Zvrk*, *Tintilinić*, ali i u *Jutarnjem listu*. Osim toga, ilustrirala je i nekoliko slikovnica i udžbenika.

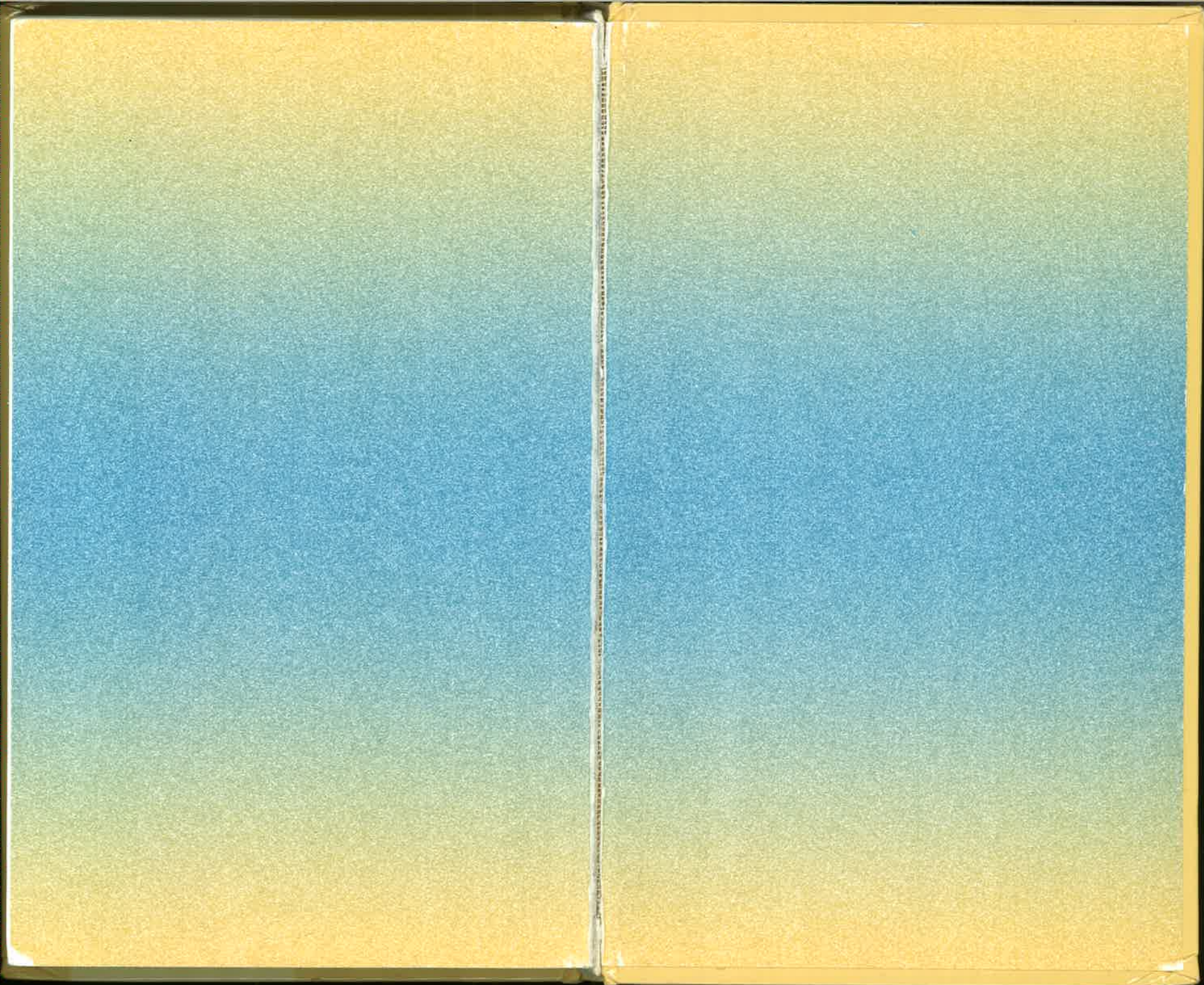
Živi u Zagrebu gdje i djeluje kao samostalni umjetnik.

Kazalo

Djevojčica i pjesma	7 ✓
Cijepljenje	12 ✓
Bicikl	15 ✓
Prozori bez zavjesa	18 ✓
Na putu u školu	20 ✓
Brat i sestra	22 ✓
Mašta	24 ✓
Čvrge	26 ✓
Susjeda	28 ✓
U devet u krevet	30 ✓
Hladna juha	31 ✓
Na satu gimnastike	33 ✓
Domraća zadraća	37 ✓
Sedam jedinica	41 ✓
Lovci	43 ✓
Najdraži gol	46 ✓
Novac	49 ✓
Usred ljetne žege	51 ✓
Ljetno iznenađenje	53 ✓
Maslac tete Mire	54 ✓
Novi dječak	56 ✓
Superman	58 ✓
Kako je Marko kupio sreću	60 ✓

U potrazi za kraljevstvom	62
Važan sastanak	65
Tajne sile	67
Zamišljeno u rukama	68
Djevojčica i ogrtač	70
Kraljevske priče	71
Zaboravljeni križ	72
Medo	73
Djedova pobožnost	75
Dječak i jarac	77
Rođendan	80
Dani nade	81
Da ne bude poslije - nismo znali	84
Poziv	86
Prosjaci	88
Tri dječaka	90
Zaljubljena kćerka	91
Za majčin rođendan	92
Rat u kući	94
Povratnik	96
Osvajanje*	97
Gospodar vremena	98
Borba za sjeme	100
Savjest i crv	102
Pet tragača	104
Sramota	106
Vampiri u gradu	108

Zao dječak	110
Napredovanje	111
Tamo će ti biti dobro	112
Suza	114
Snaga ljubavi	119
Ruke	124 ✓
Sijač sreće	129 ✓ 57
Pogovor	131
Bilješka o piscu	136
Bilješka o ilustratorici	137
Kazalo	138

»Ne znam tko je u našoj književnosti tako dojmljivo i upravo potresno oslikao osamljenost i žed za roditeljskom ljubavi kao Prosenjak...

(...) rekao bih da nam se ovom knjigom Božidar Prosenjak, kojeg smo ranije upoznali kao izvrsnoga animalističkoga romansijera, predstavio i kao majstor kratke prozne forme. (...)«

Ivo Zalar

»valja istaknuti da (Prosenjakove priče o. u.) umnogome veličaju plemenite ljudske osobine. (...) Izdvojila bih realistične priče u čijem su središtu obiteljski odnosi.«

Karol Visinko

Sijac sreće

Božidar Prosenjak

Božidar Prosenjak

Sijac sreće

